

ISZTÁNDÓRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:

PINCZÉS ZOLTÁN SZAZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:

MAHÁCS LAJOS SZAZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., BÓSZÖRMÉNYI-ÚT 21. SZ. TELEFON: 501.90.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Budapest, I., Böszörményi-út 21 TELEFON: 501-90.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Magyar Katonai Szemle.

Alig néhány hónapja, hogy új magyar katonai szaklap megindulását jelentettük olvasóinknak e helyen: a Honvédelmi Lapokét. És abban a tényben, hogy a megindult Honvédelmi Lapok nem jutott túl az első számon, benne volt a magyar katonai szakirodalom egész problémája.

A legutóbbi években összesen nyolc katonai szaklapunk szolgálta a katonai szaktudás különféle ágazatait. Szellemiekben, színvonal tekintetében nem lett volna közöttük fennakadás, mindeniknek a kiváló munkatársak egész gárdája állott rendelkezésére s volt, amely európai viszonylatban is joggal számíthatta magát az elsők közé. Annál közösebb sorsa volt valamennyinek az anyagiakkal való küzdelem.

Szigorúan elhatárolt és szolgálati ágak szerint teljesen elkülönült tartalma miatt egyik katonai szaklap sem tudott magának akkora olvasótábort teremteni, amely gondtalan létezésének biztosítására elegendő lett volna, azt pedig, ami hiányzott, hivatalos támogatás sem pótolta kellőképpen. Lehet azért, mert sok volt az igénylő, de még valószínűbben azért, mert mértékadó helyeken még nem sikerült elismertetni az igazságot, hogy a jó szaklap nem egy-két szerkesztő vagy kiadó magánügye, hanem közügy. Így azután a katonai szaklapok egy része kénytelen volt feladni a küzdelmet, a másik része pedig megjelent, amikor és ahogyan tudott.

Pedig a háború után, amikor tisztikarunknak csak csekély töredéke nyerhetett lecsökkentett honvédségünkben szellemileg és gyakorlatilag korszerű továbbképzést, amikor a honvédség és az ország polgári lakossága között a kapcsolat a tartalékviszony megszüntetése következtében majdnem teljesen megszakadt, kétszeresen fontos feladata volt a katonai szakirodalomnak: szellemi katonákat nevelni legalább. Terjeszteni a kor színvonalán álló katonai tudást, ápolni a katonás szellemet és gondolkodást, népszerűsíteni a honvédelem ügyét és alkalmat adni arra, hogy a honvédő fegyverek között a kard mellett a toll is helyet foglalhasson.

A katonai szakirodalom e fontos küldetésének felismerése, valamint az eddig szerzett tapasztalatok vezettek a Magyar Katonai Szemle első számához.

A világháború tapasztalata, hogy a mai modern, sokrétűvé specializálódott hadviselésben csak az a hadsereg állhatja meg a helyét, amely nem repedezik szét, egymással csak lazán összefüggő, önmagukban

és önmagukért különálló fegyvernemekre és szolgálati ágazatokra, hanem tökéletesen összhangolt, egymás feladatkörét ismerő és megértő, tehát támogató elemek szilárd egységéből áll. A gyalogosnak ismernie kell a tüzér és a műszaki feladatát és megfordítva. Az persze lehetetlen, hogy minden tiszt minden feladatkörben, ismeretben és szolgálati ágban egyforma terjedelemmel és tökéletességgel legyen otthon, de ha csak a kölcsönös érdeklődést is sikerül az egymás feladatának részletkérdései iránt felkelteni, máris elég történt.

Uj katonai szabályaink már mind ennek a szoros együttműködésnek a szellemében fektetik le a modern hadviselés elveit. És amit a szabályzatok az előírás kényszerítő súlyával igyekeznek elérni, azt most a honvédelmi miniszter úr a betű erejével, a katonai szakirodalom összefogásával és lendületbehozásával is előmozdítja: a szakteretekre tagolt katonai irodalmat egy folyóiratba, a Magyar Katonai Szemlébe egyesítette, amelynek háromszázoldalas, hatalmas első száma, jobban mondva kötete, most hagyta el a sajtót.

Az első szám előszavát a honvédelmi miniszter úr írta, megállapítván, hogy a Magyar Katonai Szemle nemcsak a katonák lapja, hanem mindenkié. A nemzet életében szerepet vivő minden komoly tényezőnek kötelessége, hogy a magyar katona hivatása, értéke, tudása és problémái iránt érdeklődjék s hogy vele egyelőre legalább szellemileg egybeforjon, mert minden nemzetek között elsősorban a mi nemzetünk sorsa: katonasors.

A Magyar Katonai Szemlét vitéz Berkó István ny. ezredes hivatott tolla szerkeszti. Számunkra is örömet jelentett, hogy e fontos és igen megtisztelő megbízatásnál a választás öreá esett, aki a Csendőrségi Lapoknak évek óta általánosan kedvelt és szívesen olvasott állandó munkatársa. Nem mindennapi képességeket és munkabírást kívánó vállalkozásához ösztintén kívánunk szép sikert.

A honvédelmi miniszter úr a honvédség tisztikara számára kötelezővé tette a Magyar Katonai Szemlére az előfizetést. Az indokolás egyszerű, ha nem volt is a rendeletben: mindenki tartozik a maga hivatásának annyi egyéni érdeklődéssel, amennyit egy szaklap olvasása jelent. A csendőr tisztikarra nem vonatkozik az előfizetési kötelezettség, lehet, hogy éppen a Csendőrségi Lapok miatt, amelynek minden csendőrtiszt már előfizetője. Úgy értesülünk azonban, hogy a csendőrtisztikar nem élt az előfizetés alól való mentességgel, hanem önként vált a Magyar Katonai Szemle előfizetőjévé, jól tudván, hogy hivatásának csak akkor lehet tökéletes ura, ha nemcsak jó csendőr, de jó katona is.

Köszöntjük a Magyar Katonai Szemlében a magyar katonai irodalom újjászületését.

A csendőr a régészeti kutatások szolgálatában.*

Írta: Dr. PRESZLY LÓRÁND alezredes.

Az emberek érdeklődése — észrevehetően — mindinkább a múlt felé fordul. A jelen sivársága s a jövő bizonytalansága egyre több és több ember figyelmét tereli a múlt felé, amelynek megmaradt emlékeihez éppen úgy tapadnak nehéz küzdelmek, emberi gyarlóságok okozta kisiklások, mint a mai ember életéhez; de azokkal el is ment a feledés hajója és ma senkinek se jut eszébe, hogy az élet súlyának nagy megpróbáltatásai nyomát is észrevegye egy-egy természetesebb múzeumi tárgyon. Pedig az élet terhe bizonyára reánehazodott a legelső ember vállára is akkor, amikor a legelső kőbaltat megformálta, vagy keserves munkával tüzet gerjesztett, éppen úgy, mint a mai kor emberére, aki bonyolult szerkezetű gépeket konstruál, vagy öngyújtós szerszámának segítségével, egyetlen nyomással varázsolja elő a hasznot és kárt egyaránt jelentő tüzet. Ember volt az ember minden időben. Ma is az. De a mai fejlett ember már arra is kíváncsi, miből fejlődött oda, ahol ma áll, hogy alakult ki az a kultúra, melyben ma él. A régi embert ez nem, vagy kevésbé érdekelte.

De ez az érdeklődés nem újkeletű.

A művelődéstörténelem adatai tanuskodnak róla, hogy a magasabb műveltségű népek már minden időben érdeklődtek a múlt iránt. Hosszú volna beszélni arról, hogy a különböző idők gazdag emberei, előkelőségei és tehetősebb polgárai a múlt emlékei közül mi

* Lapunk multévi 36. számában megjelent hasontárgyú közlemény második és befejező része.

Búcsúzkodás.

Írta: AXA ROLF.

— Szerbusz vil g! — mondta Balog Jóska Czepének, mikor mindketten vadonatúj csukaszürkébe öltözve, kiléptek a laktanya kapuján. — Ez a háború se jöhetett volna soha jobbkor. Éppen tegnap kaptam tíz nap ájncelt.

— Azért a verekedésért a Zöld Kandúrban?

— Azér hát. Bolond ez a világ, komám. Tegnap becsuktak, mert verekedtem. Ma meg már furt mást se hall az ember, mint hogy üsd, nem apád.

— Fordul a sora az embernek, — felelte filozófikus nyugalommal Czepe. — A miénk, hál' Istennek, most az egyszer jóra fordult. Mégis csak más az ilyen mozgósítás, mint a gelenkszübung az udvaron.

— Gondolod, hogy a háborúban nincs gelenkszübung?

— Hát... éppen nem tudom, merthogy az őrmester úr Gajdaosi is velünk jön. — töprengett Czepe. — Csak azt remélem, hogy az ellenség majd nem hagy időt rá. Akkor már inkább verekszem.

mindent halmoztak föl. Voltak, akik könyveket, szobrokat, képeket, régi pénzeket, természeti ritkaságokat gyűjtöttek össze csak azért, hogy gyűjtési szenvedélyüknek eleget tegyenek. A mi történelmünk nagyjai közül Mátyás király és a közelében élő nagy urak voltak az elsők, akiknek gyűjteményeik voltak. Mátyás király könyvtára messze földön híres volt. Rengeteg pénzt áldozott reá. Ő azok közé a gyűjtők közé tartozott, akik tudták, hogy miért gyűjtenek. A tudománynak megmérnéfűten haszna volt ebből a nagyúri kedvtelésnek látszó gyűjtésből, amely — sajnos — eredményeiben nem maradhatott meg. Elvesztett a török pusztítások idején.

Mátyás ideje után nehéz idők szakadtak nemzetünkre. A három részre szakadt országban egy rész a töröké lett, egy részét idegen szellemben kormányozták s csak egy része maradt igazán nemzeti állam: Erdély, melynek fejedelmei éppen úgy pártolták a művészetet, tudományokat, iskolákat, mint a nagy nemzeti király-elődjük. Nem csoda, ha a múzeum-gondolat először ezen a területen, Nagyenyeden öltött testet, ahol a nemzeti szellem a multhoz — a nemzeti mult emlékeihez — való ragaszkodásban is megnyilvánult. Hogy a gondolat megvalósítása nem volt mentes a gyermekbetegségektől, az egészen természetes. Sok naiv dolog, értékesnek vélt lom gyűjtött össze a XVIII. század végén keletkezett főiskolai gyűjteményben, amelyről ma lehet lekicsinylően beszélni, de egyet nem lehet elfelejteni, azt, hogy magyar lélekkel, önzetlen lelkesedéssel és anyagi segítség nélkül hozták össze, végezetül azt sem, hogy Mátyás király könyvtárának sorsára jutott. 1848-ban a híres kollégiumot értékeivel együtt elpusztították az oláhok.

— Én is, — bólintott Balog Jóska mély meggyőződéssel.

Büszkén feszítettek végig a korzón, az új egyenruhában. Ember ember hátán tolongott. A templom előtti téren az ezredzene fújta az indulókat. Zászlók lobogtak, virágok röpködtek a levegőbe. És mindent túlharsogott időnként a kiáltás, hogy „Éljen a háború!”

— Ni, a bolondok, — mondta Czepe. — Úgy örülnek, mintha nem is mi, hanem ők mennének a háborúba! Gyüssz-e egy literre, komám?

— Gyünnék én, de most nem lehet. Muszáj búcsúzkodni.

— Maristól?

— Attól. Tán csak kinéz tőle egy-két korona. Oszt derék lány vót mindig, megérdemli, hogy pár szót szóljak neki, mielőtt indulunk.

Elváltak, és míg Czepe Feri a Zöld Kandúrba irányította lépteit, Balog Jóska a takarékpénztári igazgatóék villája felé vette útját. Mert hogy ott szolgált a Maris.

Jó darab út volt a villáig és Balog Jóska ráért tapasztalatokat gyűjteni. Mintha a csukaszürke egyenruha a tekintélyét is fokozta volna. Az emberek valahogyan barátságosabban néztek rá, mint máskor, kitértek az útjából, egy helyen meg is éljeneztek. Jóska ugyan mindezt értelmetlenségnek találta, de azért a keble mégis csak dagadt a büszkeségtől.

— Mégis csak szép élet a katonaélet, — gondolta és elhatározta, hogy Maristól nem két, hanem öt koronát fog kérni. Büszkén nyitott be a villa kapuján és egyenest a konyhába sietett. Tudta, hogy ilyentájt zavartalanul lehet Marissal beszélni, mert az igazgató úr áludni

De az a korszak, amelyben a nagyenyedi gyűjtemény keletkezett, az ország többi része felett sem ment el nyom nélkül. Magánkézen egyik gyűjtemény a másik után keletkezett, igaz, hogy ezek a közművelődés előmozdítása terén, zárt jellegüknel fogva, nem sokat tettek, de jelentős érdemük, hogy későbbi nagy nyilvános gyűjtemények alapjait vetették meg. Az ország dús gazdag előkelőségei közül: a Széchenyiek, az Eszterházyak, a Festeticssek, a Rádayak, a Telekyek, a Podmaniczkyak stb. — egymással versenyezve — szervezték gyűjteményeiket. Az egyházak is féltve őrizték régi műkincseiket, az iskolák pedig gondosan eltették a nekik felajánlott tárgyakat. Ki tagadhatná, hogy ezekből a gyűjteményekből az orszagnak is felbecsülhetetlen haszna lett. Legyen elég csak a Széchenyi-gyűjteményre hivatkozni, mint amelyből a Magyar Nemzeti Múzeum alakult meg, Széchenyi Ferenc gróf áldozatkészségéből. De ve- gyünk Erdélyből is egy példát: Gróf Mikó Imre hívta életre az Erdélyi Múzeumot, amely 50 éves virágzás után ma a román megszállás miatt éli legnehezebb éveit, küzdve létéért és a folyton kísértő endegenítés veszedelmével. Derekasán vette ki a részét a régi emlékek istápolásából a Magyar Tudományos Akadémia is, amely előbb az Archeológiai Közlemények címen indított szakfolyóiratot, később a ma is megjelenő Archeológiai Értesítőt hívja életre s gondoskodik az ingatlan műemlékek ismertetéséről is.

A nagyobb iskolák is sietve állították fel gyűjteményeiket Gyulafehérvár, Nagyszében, Pannonhalma, Debrecen, Pápa, Nagyenyed, Győr és a pesti kegyesrendi iskolai gyűjteményeken kívül Sopronban és Pozsonyban keletkeztek az első városi múzeumok, amelyeket gyors egymásutánban követtek a gyulai, a vas megyei, a szabolcs megyei, a temes-torontáli, a

kassai és a nagyváradi múzeumok. A nyilvános gyűjtemények száma egyre nőtt s a trianoni béke előtt 89 közgyűjtemény dolgozott az országban állami felügyelet alatt. Fájdalom, Trianon itt is mélyen eleve- nünkbe vágott. A megcsönkítés legértékesebb közgyűjteményünket juttatta idegen kézre, de azért még ma is 34 gyűjtemény dolgozik a kultúra terjesztése érdekében az ország különböző vidékein.

Ezekben a gyűjteményekben ma is találunk könyvtarokat, éremgyűjteményeket, természetrajzi és néprajzi gyűjteményeket s ami bennünket — tárgyunknál fogva — a legjobban érdekel: régiséggyűjteményeket. Ezek a régiséggyűjtemények a legrégebb kortól a közeli időben letunt korokig, minden idők emberének művelődési emlékeit őrzik.

Megtaláljuk itt a régi kőkorszak emberének patintgatással készült szerszámaait és fegyvereit éppen úgy, mint az újabb kőkor csiszolt kőeszközeit, átrúrt baltáit, csontszerszámaikat, egyszerű őri kőveit, durva, vastag edényeit, finoman egetett kisebb edényeit, amelyeknek olárait készítjük már gondosan, aprólékosan kidolgozta s bemélyedő díszítésekkel tette tetszetősebbé. Ott sorakoznak ezek egymás mellé állított táblákra fűzve, fényképekkel élénkített szekrényekben; míg a szekrény mellett egy-egy zsugorítva eltemetett ősember csontváza hever, összes sír- mellékleteivel, földdel együtt kiemelve sok évezredes nyugvóhelyéről.

Egymásután következnek a rézkor törei, fokosai, magastalpú edényei, tanuskodva arról az időről, amelyben az ősember még tiszta állapotban használta a re- zet, nem ismervén a keverés mesterségét, amelynek segítségével keményebb anyagot kaphatott. Pedig ennek a keverésnek megismerése vezetett a bronz-

szoktak ebéd után. Hetykén nyitott be a konyhaajtón, de hetykesége menten a bakancsába csúszott. A konyhá- ban az igazgató úrba botlott.

— Szerbusz világ! — gondolta immár másodszor. Eszébe jutott a sok titokban elfogyasztott pecsenye. Körülnézett, hová tűnhetne el. De aztán felülkerekedett benne a büszkeség. Összecsapta a sarkát és feszesen szalutált. Legnagyobb meglepetésére, az igazgató úr egyál- talában nem látszott haragosnak.

— Isten hozta, fiam, — mondta és kezet nyújtott Balog Jósának. — Hát búcsúzni jött a Maristól, ugye?

— Igenis, ik melde gehorzám, — válaszolt Jóska tisztességtudóan.

— Hát soha jobbkor. Már úgyis alig bírunk vele. Jöjjön csak a cselédszobába.

A nyitott ajtón át nagy sírás-rívás hallatszott. Ott ült a Maris az ágya szélén és könnyeivel öntözött egy konyharuhát, mellyel időnként az orrát is megtörölte. Mellette az igazgatóné állott és csitítgatta:

— De nem lesz semmi baj, ha mondom!

— Dehogyan is nem lesz, jaj Istenem, hogy ne lenne, — tört ki Marisból újra a zokogás. — Meg fogják ölni, meg tetszik látni, drága jó nagyságám, megölik a gazem- berek... Brühühü...

— Engem félt, — gondolta Jóska, nem minden büsz- keség nélkül. — Derék jány ez, mindig is mondtam!

— Hát itt van a vitéze, Maris, — mondta az igaz- gató úr. — Ha már nekünk nem hisz, neki csak fog hinni, ő katona, hát csak jobban tudja!

És tapintatosan kiment a feleségével együtt.

Maris felemelte könnyázott arcát a konyharuhából,

rápillantott Jósákára, de aztán lemondóan legyintett a ke- zével és újabb könnyzáport eresztett meg:

— Megölik, megölik... Brühühü...

Balog Jóska érkezettnek látta a pillanatot a közbe- lépésre. Ráütött a Maris hátára:

— Ne bögj no, — szólt jóindulatúan. — Hisz' élek még!

— Bánja a fene, — volt a Maris meglepő válasza.

— Hát nem engem siratsz? — kérdezte Jóska elhülve.

— Hát persze, hogy nem, — szipogott Maris. — Már minthogy téged, egy ilyen nagy behemót embert? Nem szégyenled magad? Óh Istenem, Istenem...

— De hát miért bögsz akkor? Kit siratsz?

— Hogy kit? Hát azt a mi drága jó öreg királyunkat.

— Aztán mért? — kérdezte Jóska, most már telje- sen megzavarodva.

— Hát hogyné siratnám, — tört ki Marisból a ke- serv. — Hát van neked szived, hogy még kérdezed? Mikor annyi sok fiatal király támad most rá mindenfelől, oszt ő meg csak egymaga van, oszt mán öreg is szegény... hogy tudna azokkal mind egyszerre verekedni? Agyon fogják verni, meg fogják ölni a többi sok királyok... Brühühü...

Látnivaló, hogy Maris felfogása a háborúról merő- ben újszerű volt. Ezt Balog Jóska is menten megértette. De menten megértette azt is, hogy ez a felfogás neki csak előnyös lehet. Taktikát változtatott. Leült Maris mellé és komor képet vágott.

— Hát... nem mondom, hogy nincs igazad, — szólt vészes hangon.

— No ugye, ugye... — zokogott a lány.

készítéshez s ezzel utat nyitott egy újabb művelődési korszak bekövetkezésének. Új bronzkorszak emlékeiből sok edényformát őriznek múzeumaink a bronzból készült különböző formájú baltákon, törökön, kardok, sarlókon és ékszereken kívül. Az egyik sarokban zsugorítva temetett ember csontváza húzódik meg, de a sírjába tett mellékletek már a bronzkor emlékeit őrizték meg. A másik sarokban egy nagyobb edényben égett embercsontok húzódnak meg, körülrakva apróbb edényekkel, tanuskodva arról, hogy e kor embere lassan elhagyta régi temetkezési módját s a halotthamvasztásra tért át.

Egy másik szobában már vastárgyakat találunk. Az emberi művelődés új korszakának, a vaskornak emlékei közt járunk. Gondosan formált, korongon készült edények kapják meg figyelmünket, amelyek mellett vaskardok, kések, ollók, lándzsák, láncok húzódnak meg, egy már fajilag is ismert új nép honfoglalásáról beszélve. A kelták emlékei közt járunk, akiknek hátrahagyott emlékei látszólag igen nagy befolyást gyakoroltak a későbbi kor emlékeire. S ezzel a szobával már le is záródnak a történelemelőtti kor emlékei.

A történelem levegője csap meg bennünket, ha a nagy római nemzet tartományi emlékei között járunk. Itt egy négyszögletes oltár — valamelyik pogány isten tiszteletéről — beszél. Ott egy fogadalmi tábla vagy sírkő juttatja eszünkbe az örök emberit. Amott egy hatalmas méretű kökoporsó már gazdagabb ember kivételesebb temetkezéséről beszél. Valamennyin hosszabb latin felírás, amely a tájékozatlan és tudatlan szemlélő előtt értelmetlen zagyvaságnak tetszik, de a szakember előtt nagy mult nagyértékű beszédes kútforrásai.

Egy lapos szekrényben arany-, ezüst- és bronz-

pénzek ezrei sorakoznak egymás mellé, amelyeknek pusztá leírása a velük foglalkozó asztalán köteteket tölt meg. Ezek a pénzek és érmek a legbecsesebb időrendi bizonyítékok az évszámmal soha meg nem határozott egyéb leletek nagy labirintusában. E kor leleteit azonban csak a Dunántúl gyűjteményeiben találjuk meg. A trianoni béke előtt tömve voltak velük erdélyi nagy múzeumaink is, de az ország közepén lévő gyűjtemények alig őriztek meg valamit is belőlük. A római kultúra itt sohasem terjedt el. Helyette egyidejűleg itt jazigok laktak, akiknek sírjaiból a maguk készítette primitív edények mellől tömegesen kerülnek elő a kereskedelem útján hozzájuk eljutott római tárgyak és érmek. Egymás mellett olyanok ezek az emlékek, mintha legalábbis párezer esztendő választaná el őket egymástól; pedig időben teljesen egyezőek.

A kép újra változik. Új termék, új szekrények következnek egymásután, amelyekben a népvándorlás korának emlékei foglalnak helyet. Csatok, szíjbujtatók, boglások sorakoznak egymás mellett bronzból, ékszerek társaságában. Hun emlékek közt járunk, amelyek nagy tömegben fordulnak elő az Alföldön szerteszét fekvő — nagykiterjedésű — temetőkből. Mellettük kardok, török, kések sorakoznak, itt-ott egy kengyellel, amellyel a turáni népek ismertették meg Európát. Most avar emlékek fekszenek előttünk. A szekrény mellett egy teljes fegyverzetével sírba tett hun vitéz kinyújtóztatott csontváza fekszik. A másik oldalon egy lovastól eltemetett avar. Lovával együtt és teljesen felszerelve.

A csontváz mellett — a szekrényekben lévőkhöz hasonló — durva, korong nélkül készült edények mutatják, hogy ezek a nomád népek mennyire nem értették az edénykészítés mesterségét. A kisebb-na-

— Mert hát háborúban, ott verekedni kell... Én nem féltsem magam, én bírom. Oszt, ha nagyon szorul a kapca, hát itt van a Czepe, meg a Csontos, meg a többi infanterista, azok csak segítenek az embernek. De hát persze, még egy király, az nincs. Azért kéne a mi királyunk mellé egy pár jó markos legény, aki nem sajnálja a puskatusát...

Maris felfigyelt a konyharuhából.

— Ez kéne, Jóskám, ez kéne szegénynek. Megtenné-e? Az én kedvemér...

Balog Jóska szigorú arcot vágott.

— Bajos az ilyesmi, Maris. Meg aztán, ha én még meg is teszem barátságból, a te kedvedért, én csak egy ember vagyok. Nem, mintha nem tudnék egymagam is széjjelütni köztük, de hát az én szemem sem lehet mindenütt. Tudod, úgy verekedés közben az embernek mind a két keze tele van munkával.

— Hát a többiek?

— No, nem mondom, jó fiúk azok is. Ha én szólnék nekik, meg is tennék, hogy vigyázzanak egy kicsit a mi öreg királyunkra. Hanem hát viszonzni kéne a szívességüket, mert hát verekedés közben csak magára gondol az ember legelőbb is.

A Maris képe fokozatosan derülni kezdett.

— Megtenné? Csakugyan megtenné?

— Meg, ha én szólnék nekik. De hát az ilyesmit jól meg kell hányni-vetni. Egy-két literre nem szabad nézni ilyenkor.

— Nem is nézek én, Jóskám, hogy néznék! Oszt mennyi kéne?

— Hát lennének vagy hatan. Azt hiszem, tíz koronából futná.

— Tíz koronából? — szörnyülködött Maris.

— No, ha jól meggondolom, nyolc is elég lenne, — vélekedett Balog sunyi nagylelkűséggel. — De szaporán add ám, mert még eligérkeznek más valakinek.

— Adom Jóskám, adom, — mondta Maris neki-vidámódva és nagy igyekezettel kaparászott a ládájában. És Balog Jóska öt perccel később nyolc koronával a zsebében és két cuppanós csókkal a száján lépett ki a Maris szobájából...

Maris boldogan kapaszkodott a karjába, mialatt a kerten át a kapuig kísérte. De kísérte Jóskát egy másik, legalább olyan csinos nőszemély is: Szerencse isten-asszony.

Mert mi történt? Alig tettek egy pár lépést a kerten, találkoztak az igazgató úrral.

— Hát megvigasztalt-e a vitézed, Maris? — kérdezte, látva a Maris szélesre derült ábrázatját.

— Meg ám, nagyságos úr. Nem is esik most már baja a mi jó öreg királyunknak. Megvédik őt a Jóskák. Igaz-e, Jóska?

— Ránk kell bízni, — felelt Balog nagy önérzettel.

— No az derék, nagyon derék, — felelte az igazgató úr, jóindulatúan nézve a daliás virágszálat. — Hát, édes fiam, egy kis útravalóul...

És egy vadonatúj ötkoronást nyomott a feszesen tisztelgő Balog markába.

Immár tizenhárom koronával lépett ki infanteriszt Balog a kapun és vette útját a Zöld Kandúr felé, hogy Czepe Ferivel megigya az áldomást a jól sikerült „hadjárat” öröme. De amilyen kegyes volt öhozá a jószerecsse, éppen olyan válságosra fordult közben a Czepe sorsa.

gyobb csatok és szíjvégek bronzai azonban egészen művészi kivitelűek.

De van ebben a teremben olyan szekrény, amelyben finomabb művü edények is vannak s a szíjvégek helyét díszes bronzkapcsolótük foglalják el. Hosszú kardok, pajzsdudorok sorakoznak egymás mellett, tanuskodva arról, hogy a népvándorlás idején nemcsak turáni népek, hanem különféle germán törzsek, gótok és gepidák is jártak hazánk területén, mint a népvándorlás országútján. Ezeknek emlékei közt találjuk a legtöbb aranyat, amelyeknek másolatai egész szekrényeket töltenek meg.

Régiséggyűjteményeink — együttvéve — gazdagok a kőkorszak, a Krisztus előtti évezred második feléből származó, ú. n. La Tène periodumból, valamint a kora népvándorlás idejéből származó leletekben, nemzeti történelmünk szempontjából azonban kétségtelenül legbecsesebbek azok a gyűjtemények, amelyekben a honfoglaló magyarság emlékei vannak kiállítva. Néhány kard, kengyel, nyílhegy, nyakperec, gyűrűk és hajkarikák sorakoznak egymás mellé a kelet-római császárság és az első Árpádházi királyok érmeivel együtt, amelyek már pontosan meghatározzák, hogy a beköltözött magyarság melyik letűnt századának emlékei feküsznek előttünk.

Sokezer év emlékei után az ezeréves magyarság beszédes emlékei, amelyek szinte észrevétlenül vezetnek át a keresztény magyarság — gyér számmal — ránkmaradt középkori emlékei közül.

Az eddig felsorolt emlékek is olyan időkből maradtak meg, amelyeken a dúló idők végigszántottak, de legalább az épenmaradt sírok anyagában maradtak meg a kor emlékei.

A keresztény magyarság nem ismerte a sírok mellékleteit (tartozékait). Abban a mennyei biro-

dalomban, ahova a földi vándor igyekezett, a földi élet tárgyaira nem volt szükség. Ott csak a halhatatlan lélek élt, amelynek életét a százsámra szétszórt kis falusi templomokban, kolostorokban, székesegyházakban készítették elő. Ezeket pedig a középkori magyar élet apró emlékeivel együtt elpusztította a kétszázéves török uralom. Ezért oly szegények a gyűjtemények ezen kor emlékeiben.

De a szegényes szekrényekben itt-ott mégis előkerül egy-egy régi harang, egy-egy bronzkereszt, tömjénfüstölő, egy kereszt, kútfedő és egyéb gondosan faragott kő, amely valamikor fényes külsejű, művészi kivitelű egyház oldalában hirdette az Isten dicsőségét. Minél ritkább, annál becsesebb emlékei a hajdani magyar nagyságnak, magyar műveltségnek.

És ezek az emlékek szépen, csendesen megférnek egymás mellett, pedig valamikor, ugyanazon a területen egymás letiprása után lehettek csak úrrá. Ez emlékek azonban mindegyre szaporodnak, hiszen a magyar múzeumok lelkes gárdái fáradhatatlanul munkálkodnak összegyűjtésük és megmentésük érdekében. Ez a lelkes gárda már magyar szempontból is minden magyar ember, de különösen — minden magyar csendőr részéről — a legteljesebb s a legmelegebb támogatást érdemli. Kiváló szakemberek ők, a régészeti tudomány önzetlen harcosai, kik a magyar névnek világszerte dicsőséget és becsületet szereztek.

Felsorolom nevüket, hogy csendőrségünk tagjai megismerjék őket. Felsorolom magyar múzeumainkat is, ahol az ő vakondok és hangyaszorgalmú munkájuk világhíres eredményei gyűjtve vannak és megtekinthetők.

A Magyar Nemzeti Múzeum régészeti osztályának tisztviselői: Márton Lajos, Hillebrand Jenő,

Czepe Feri már akkor rosszat sejtett, mikor a Zöld Kandúr kerthelyiségébe belépett és látta, hogy ő az egyetlen bakavendég az egész zsúfolt kocsmában. Civil persze egy se volt, mert arra még emberemlékezet óta nem volt példa, hogy civil oda a lábát be merte volna tenni. De annál több volt a tüzér, meg a huszár. Hogy ilyenkor egyetlen szál bakának a helyzete milyen kényes, az nyilvánvaló, ha figyelembe vesszük azt a számtalan csatát, amelyet a Zöld Kandúr tiszteletreméltó falai láttak, — a fegyvernemek közötti testvériség nagyobb dicsőségére. Czepe Feri is felismerte a helyzet veszélyes voltát, de zalai gyerek létére persze eszébe sem jutott, hogy visszaforduljon. Hetykére csapott sapkával telepedett le egy, még üres asztalhoz és bort rendelt. Közben igyekezett észre nem venni azokat a vasvillaszerű pillantásokat, melyekkel az ugyancsak beborozott szomszédos tüzértársaság őt méregette.

A pillantásokat csakhamar szavak váltották fel.

— Ez az a híres? — kérdezte az egyik tüzér, nem is olyan halkán.

— Ha görbe a lába, hát az, — felelte egy másik, aki nem volt más, mint Sáfár István. Sáfárnak, mint tudjuk, voltak már némi ügyei Baloggal és Czepével a Zsuzsi miatt.

— Görbe hát, milyen is legyen a szegény pocsolyakerülőnek.

Czepe e nyilvánvaló célzásra nagyot nyelt, de — tekintve a kedvezőtlen erőviszonyokat — nem felelt. A tüzerek vérszemet kaptak.

— Hogy hallgat most a nagy legény!

— Persze, megfeküdt a nyelvét a háború!

— Nem is a lábát, mert mivel szaladna majd szegény!

— A zanyád... — csikorgott magában Czepe, holt-sápadtan a méregtől. Hogy a verekedést ki nem kerüli, az biztos volt. Körülnézett és megcsinálta haditervét. Sáfár István most odalépett Czepe asztalához.

— Nehéz-e a bornyú, komám? — kérdezte gúnyosan.

— A lovadtól kérdezd! — morgott vissza Czepe.

— No, csakhogy megszólaltál. Már féltem, hogy a mozgósítás hírére torkodon akadt a grenadirmars.

— Nem is a lógombóc, mint neked!

— De felnyílt a szád egyszerre! Úgy látom, be kell tapasztani.

— Be ám, holnap a fejedet!! — ordította Czepe. Azzal felpattant, felkapta az asztalát, belevágta a tüzerek közé, egyetlen ugrással a pincelejárathoz termett, magára csapta és elreteszelte belülről a nehéz vasajtót. Biztonságban volt.

Odakint pokoli üvöltés harsant fel. Czepe váratlan támadása mindenkit megzavart. Sokan azt se tudták, mi történt. Tüzérek és huszárok vad tömegben kavarogtak. Mikor pedig kiderült, hogy egyetlen baka csinálta a kavarodást, a két lovas fegyvernem példás egyetértésben fogott neki, hogy a pincét megostromolja.

E pillanatban érkezett Balog Jóska a tett színhelyére. Az ordítást már messziről hallotta és persze annál inkább sietett, nehogy kimaradjon valami jó kis verekedésből. A Zöld Kandúr kapujában ütközött bele az ösztincsü Mózsiba, a kocsmárosba, aki jajveszékelve rohant a készültségért.

— Mi az, Mózsi? — kérdezte, elkapva a héber kabátját.

Tompa Ferenc. Fettich Nándor. Paulovics István s a mellettük dolgozó, szárnybontogató fiatalság.

A szegedi múzeum igazgatója: Móra Ferenc és munkatársa Cs. Sebestyén Károly. A szegedi egyetem archeológus professzora Buday Árpád, adjunktusa és a hódmezővásárhelyi múzeum régészeti osztályának vezetője Banner János.

A kecskeméti múzeum igazgatója: Szabó Kálmán és munkatársa Papp László.

A szentesi múzeum igazgatója: Csallány Gábor és munkatársa Supiter Elemér.

A debreceni múzeum öre: Sőregi János. A miskolci múzeum igazgatója: Leszih Andor. A kiskunfélegyházi múzeum igazgatója: Szalay Gyula. A váci múzeum igazgatója: Tragor Ignác. A veszprémi múzeum öre: Reé Gyula. A békéscsabai múzeum öre: Banner Benedek.

A szombathelyi múzeum igazgatója: Miske Kálmán és munkatársa Horváth Tibor Antal. A soproni múzeum igazgatója: Lauringer Ernő. A sümegi múzeum igazgatója: Darnay Kálmán. A pécsi múzeum igazgatója: Fejes György. A nyiregyházi múzeum igazgatója: Kiss Lajos. Az esztergomi múzeum igazgatója: Balogh Albin. A székesfehérvári múzeum igazgatója: Marossi Arnold, nagy odaadással végzik azt a munkát, amelyért legtöbbjüknek a jószónál alig jut valamivel több elismerés, de akiknek neveit ismerni kell azoknak, akik segítségükre akarnak menni a nehéz munkában.

És ehhez a nehéz munkához ők maguk nyújtják a legszívesebben a tudás alapjait.

Szegeden éppen most szervezi Banner János dr. egyetemi rk. tanár azt a rövid ismertető előadás-

sorozatot, amelyet a csendőrtisztek és legénység számára fognak tartani vetítettképes bemutatásokkal, amelyeknek hivatása lesz fogalmat nyújtani a legtöbb emlék mellett elmenő magyar csendőröknek arról, mit kell megfigyelniök, mit kell tudomásukra hozniök az útjukban elébük került régiségekről a múzeumok illetékes szakembereinek. Ez a tanfolyam négy előadásban öleli fel azt, amit itt röviden bemutatunk. Dr. Branner János egyetemi tanár az őskorról, dr. Buday Árpád egyetemi tanár a római korról, Móra Ferenc író, múzeumi igazgató a népvándorlás koráról, Cs. Sebestyén Károly múzeumi ör a középkor emlékeiről fognak előadásokat tartani, amelyek jelentékenyen fogják emelni derék csendőreink általános tudását, egyúttal egy fontos — nemzeti becsületügy — szolgálata érdekében felvilágosítják, kioktatják őket, kitágítják és szélesítik értelmi és látókörüket.

A régészeti kutatásokkal kapcsolatban s e kérdéssel összefüggő tudományos célok érdekében — értesülésem szerint — törvényhozási rendelkezések készülnek. Ebben — bizonyára — nem feledkeznek meg arról a támogató segédkezéstről, melyet csendőrségünk a tudomány javára országos érdekből is mindennél célravezetőbben és hathatósabban nyújthat.

Addig is át kell vinnünk a csendőrköztudatba a gondolatot és törekvést, hogy tudósainkat megértő szeretettel támogassák s számukra nyuitsanak hathatós erkölcsi segítséget azzal, hogy ha tudomásukra jutnak földből előkerült régi korabeli tárgyak, erről híradással legvenek, portvázásaik során ilven irányban érdeklődienek, a földeken künn kutató tudósok zavartalan munkáját pedig emberi jóérzéssel és magyar szívvvel mozdítsák elő.

— Hogy mi az? Izráel istene! Aztat tetszik kérdezni, hogy mi az? Odabent gyilkolják a tűzér urak a baka urat...

— Miféle baka urat?

— A Czepe baka urat.

— Hol a Czepe?

— A pincében... Kedves Balog úr, tessék segíteni... Ha híre megy, betiltják a kocsmát a katona urak számára... Én egy tönkrement ember vagyok...

Balog belépett a kerthelyiségbe, maga után vonszolva Mózsit.

A rombolás szomorú képe fogadta. Míg néhány asztal romjai búsan heverték az üvegcserepekkel teleszórt bortócsákban, az ostromlók éppen a kuglizó egyik oszlopát igyekeztek kidönteni, hogy faltörő kosnak használják a pinceajtó ellen. Egy újabb baka megjelenése persze olaj volt a tűzre. Egy csoport tüstént nekirohant.

De Balog Jóska meg se moccant. Nekivetette a hátát a kapunak és cigarettát kezdett sodorni. E meglepő hidegvér egy percre megállította a támadókat. Balog sietett a helyzetet kihasználni.

— Mi az, no? — kérdezte nyugodtan.

— Kérdezd meg attól a másiktól, ott lent a pincében, — lihegte az egyik huszár.

— Hát hisz' attól kérdezhetem én. Az most biztosan egy hordó alatt fekszik, oszt iszik.

— Igaz a'! Rajta, gyerekek, gyerünk azzal a pinceajtóval! — ordított egy tűzér.

— No csak lassan, komám, — mondta Balog nagy flegmával. — Mert egy az, hogy jön már a bereicsaft. E' még nem volna baj. A nagyobb baj az, hogy olyan sza-

marak vagytok, oszt azt hiszitek, hogy ezt a vasajtót beveritek. Reggelig se lesztek meg vele. Borotok sincs, mert azt az én Czepe komám issza odalent a pincében, oszt várja nyugodtan, hogy a bereicsaft érte jöjjön. Hát mi kell inkább, bor, vagy bereicsaft?

Balog persze hazudott. Legalább is a készültséget illetőleg. De szónoklata mindenesetre megbontotta az ellenség táborát. A bakakészültségtől a huszárok és tűzerek nem sok jót várhattak. Az ordítás lecsendesedett.

— Egyformán magyarok volnánk, — folytatta Jóska. — Nemcsak ti, hanem még a Mózsi is itt mellettem.

— Azt már nem! — rikkantotta egy huszár.

— De igenis, khérem alássan, de igen! — sietett Mózsi hazafiasságát dokumentálni.

— Halljátok, hogy ő maga is azt mondja, — szónokolt Balog. — Hát most mutassa is meg, hogy igazat mond.

— Én aztat megmutatok, igenis, khérem alássan!

— Hát akkor verjél csapra egy hordó ingyenbort, aztán igyunk a muszka halálára, — vágta ki Balog.

Az ötlet általános helyeslésre talált.

— Jól beszél!

— Baka, de most az egyszer igaza van!

— Így illik! Mozgósítunk, vagy mi a fene!

— No Mózsi, csapra azzal a hordóval!

De Mózsi hazafisága máris megingott.

— Gott über die Welt! — siránkozott. — Drága jó khatona urak, esztet nem lehet! Én tönkre vagyok menve! Összethörtek nekem legalább öt forint árát, mostan én fhizessek legalább még öt forint ára bort?

Balog vállat vont.

Damaszkusz.

Írta: Dezséri BACHÓ LÁSZLÓ ny. őrnagy,
tanár a Ludovika Akadémián.

Könnybeborulhatott a szeme az itt utóljára parancsnokló török basának, amint az Antilibanon csúcsairól nekiszégeződtek az ántánt ágyúai a háromszáz mecset örökszép városának és meg kellett nyitni az Omajádok székhelyének ősi kapuit a hitetlen gyaurok hadai előtt. Sztambul után a régi török birodalomnak a legjelentékenyebb és legszebb városa, a muzulmán Kelet motivumokban és a bibliai történetek alakjaihoz hasonló típusokban kimeríthetetlen kincseskamrája, a francia megszállás óta szintén elindult már Algir és Tunisz útján, amely a lassú elnyugatosodáshoz, elszíntelenedéshez vezet.

Még tart az Ezeregyéjszaka, de ki tudja meddig? Még állanak az előkelő, komoly török paloták, amelyeknek az építkezési stílusa olyan közel áll a magyar ember lelkéhez, a Keresztelő Szent János temploma helyén épült óriási mecset, ahol az udvar árkádjai alatt alhambrai hangulatok csavarnak könnyet a szemekbe, az oleanderek között szundikáló kubbák, szentéletű arabok sírjai, amint egymásba elegyednek sötét sikátorok roskatag faházainak illatozó rózsakertjeivel. Megvannak még a rejtelmes szűk utcák, gyékények és vászonlepedők alatt; hasadékaik között bujkál és rést keres a nehéztűzű nap-sugár, hogy át tudjon hatolni a gyékénytakarók alatt álmodozó ósdi házak évszázados rejtelméin. Megvan még a régi Damaszkus, a keleti csodáknak, bűvös meséknek, véres históriáknak ez az álombaringató mesebeli földje. Nem is tudom, hol kezdjem nézni és hol fejezzem be? A zöld folyótól átszelt hatalmas főtérről hamar menekülök, mert fáj a szívem látni, hogy a méltóságteljes középületek előtt a török katona helyett füligerőszájú, ko-

— Hát Mózsi, akkor már én is azt mondom, hogy törjük csak be azt a pinceajtót, aztán lesz, ami lesz! Én is segítek.

Már csatolta is le a derékszíját. Mózsi végleg megtörött a réműlettől.

— De khérem, hiszen nem tehetem! Hiszen a Czepe úr oda bezárta magát!

— No, ha csak az kell, azon segíthetek, — mondta Balog. Odament a pinceajtóhoz és kopogott.

— Feri komám, hallod-e?

— Ühüm! — felelt egy tompa hang.

— Én vagyok itt, a Balog Jóska. Gyere elő!

— Hát lehet már?

— Már igen.

A pinceajtó retesze megcsikordult és Czepe előlépett. Tántorgott, olyan részeg volt.

— Mi... mit akartok? — dünnyögte.

— Egy hordó ingyenbort ígért a Mózsi, — sietett a magyarázattal Balog Jóska.

— B... bort? Ha ma... maradt ugyan m... még valami... D... de azt hi... hiszem, h... hogy elf... felejtettem a cs... csapot elzárni. H... halljátok, h... hogy csurog!

A felharsanó nevetésbe Mózsi jajveszékelése sívított bele, ki nagy gyorsasággal gurult le a pincébe, honnan valóban felhallatszott a bor csobogása.

Mit mondjak még? Maradt bor elég. Legalább is elég ahhoz, hogy este tizenegykor huszárok, tüzérek és bakák összeölelkezve dalolják végig az utcát:

— Ferenc Jóska azt üzente...!

romfekete szenegálnégerek és sovány, kiaszott kis legionáriusok állanak poszton a drótakadályok előtt feltűzött szuronnyal és teljes hadifelszerelésben. Mert Damaszkus úgy néz ki, mintha ostromlott város lenne; minden nevezetes pontja, fontosabb épülete egyszersmind erősség is és nemcsak az öreg török erősség, hanem a város több része is teljesen körül van véve szegesdrótból készült sövényekkel és spanyol lovasokkal. Azt hiszem, ezekre szükség is lehet hamarosan.

Befordulok egy sarkon és máris újra kezdődik a varázslat; granátalmafaligetek váltakoznak narancskertekkel és égbeszökkenő pálmákkal, édeskés illatokban úszó kertek mélyén bájosan, egyszerű, kőből, fából vagy agyagból épített házak bújnak meg a tetejükre lógó lombok és virágok alatt. A másik fordulónál csupa agyagból készült házak utcájába érek s nem is sejtem, csak amikor betoppanak, akkor látom, hogy a csupasz falak mögött micsoda pompás udvarok, micsoda elegáns lakások rejtőznek. Tökéletes római átriumok, olyan pátiók, amelyeknek a padlózata márvány és mozaik és az udvar árkádjai mozaikkal és fayencelapokkal vannak kirakva, mint amilyeneket a délspanyol városokban lehet látni.

Most ismét girbe-görbe sikátorok következnek, amelyek elvisznek a keleti élet legbelsőbb rejtelméinek a küszöbéig; azután zsákutcák, sötét mór kapuk, megint kertek, egész narancserdők, magányos kubbák, régi mecsetek hűvös udvarai, tele valami fájdalmas bájjal, sajgó nosztalgiával; azután bazárok, amelyek előtt csendes patriarchális bibliai alakok adogatják egymásnak a feketét és a színes, aranyos rojtokkal kicifrázott nargilét; üzletek, ahol a gazda a vásárlót a szőnyegre ülteti és elhallgat vele órákon keresztül a finom dohány illatos füstjénél, műhelyek, ahol dolgoznak ugyan, de valami finom, úriassalással, terek, tele illatos gyümölcshegyekkel. Bolt-hajtásos sötét kapu, mondhatnám alagút alatt egy másik térre érek. Közepén egy nagy kút, körülötte lovak, öszvérek, tevék és szamarak, hajcsárok, koldusok, jövendőmondók és varázslók, tarkabarka hamisítatlan keleti öltözetekben, lefátyolozott asszonyok, olyanok, mintha az Ezeregyéjszaka illusztrációiból vágták volna ki őket, fejkön, vállukon a vizeskorsó. Köröskörül megszámlálhatatlan bódé, sátor, egyik színesebb, mint a másik. Mindenütt árulnak valamit, adnak-vesznek, de sietés, zaj, handabandázás nélkül. Most egy másik sötét utca jön, a házai olyanok, mint az algiri Kashbanegyed ósdi házai, a felső emelet kiugrik és majdnem összeér a szemközti ház emeletével. De ez nem tesz semmit, mert az ablakok sűrű rácsain keresztül úgy sem lehet a szomszéd lakásába belátni. Az emeleteket vékony ferde gerendák tartják; ugyan csoda, hogy össze nem roskadnak a teher alatt.

A nagy bazár sokkal színesebb és élénkebb, mint a sztambuli. Nagy kár, hogy a legutóbbi felkelés idején a francia tüzérség, amellet, hogy a közelben egész háztömböket pusztított el, ezt is tűz alá vette és boltozatos tetejét tönkretette. Valószínűleg sohasem állítják többé helyre eredeti állapotában, pedig most, hogy a boltívek helyére bádogfedeleket raktak, úgy néz ki a bazár, mint egy cifraruhás török, akinek cylinder van a fején. A bazár leglátványosabb része az arany- és ezüstművesek bazárja, ettől nem messze egy kis gyár, ahol arannyal, ezüsttel berakott vázákat, különféle keleti dísztárgyakat, különböző színes fából gyönyörű bútorokat csinálnak és küldenek el a világ minden részébe. Megnéztem a gyártulajdonos lakását, amely egyszersmind kiállítás a nála készült gyönyörű dolgoknak. Mondhatom, hogy egy herceg is megírgyelhetné tőle. A nagykiterjedésű bazárnegyedben és a búzapiacon, ahová kocsikkal, karavánokkal hord-

Az angol hadsereg legújabb típusú léghárító géppuskája.

ják be a terményeket, Ázsia nyugati felének mindenféle nemzetségét meg lehet találni, kurdokat, perzsákat, cserkeszeket.

A számtalan mecset egymással versenyez nagyságban és szépségben. Nem is csoda, hiszen Damaszkusz hosszú ideig a kalifátus székhelye is volt. Legszebb valamennyi között Szaladin és az Omajádok mecsetje. A sok mecset a nap minden órájában erősen látogatott, az imák idején pedig zsúfolásig tele van igazhívőkkel, nem úgy, mint Sztambulban, ahol a Kemál-féle rendeletek óta a hitélet erős hanyatlást mutat. A kisszámú keresztény templom közül a legérdekesebb egy kis földalatti kápolna, amely azon a helyen épült, ahol Saulnak, mikor a keresztények üldözésére indult, az Úr megjelent.

*

Franciaország a legnagyobb politikai és katonai nehézségekkel küzd Szíriában és a mandátummal járó jogokat csak óriási véráldozatok árán tudja gyakorolni, amelyek pedig a Szíria birtoklásával járó előnyökkel sehogyan sem állanak arányban. A folyton megisméltendő drúz felkelések, melyek az egész arab lakosság rokonszenvével találkoznak, arra kényszerítették a franciákat, hogy itt nagy helyőrségeket tartsanak és a lakosságot a legbrutálisabb rendszabályok foganatosításával tartsák vissza további felkelések kísérletétől. Nemcsak a nagyobb városokban, mint Beyrouth, Damaszkusz vagy Aleppo, hanem még a lakatlan pusztaságban is minden fegyvernembeli erős csapatok vannak. Ezek leginkább színes gyarmati

csapatok, vagy pedig legionáriusok, tehát jobbára kalandorok és gonosztevők, akik nem törekednek különösebben arra, hogy a benszülöttekkel jóban legyenek és a francia uralmat népszerűsítsék. A francia polgári igazgatás emberei is az anyaország és a gyarmatok selejtesebb elemei közül kerülnek ki és cseppet sem népszerűsítik a francia nevet még a lázongásra kevésbé hajlamos elemek előtt sem. Az arabok nagyon nehezményezik azt is, hogy Franciaország közegeinek nem a legjavát küldötte ide.

Tudják ezt a franciák is s hogy uralmukat fenntarthassák, kénytelenek voltak a „divide et impera” módszeréhez fordulni. Az azelőtt egységes Szíriát négy egymástól teljesen független liliputi köztársaságra (Aleouites, Drúz állam, Szíria és Grand Liban) és egy független autonóm területre (Alexandrette és környéke) osztották fel s ezeket francia vagy behódolt arab tisztviselőkkel kormányoztatják. Az öt államocskának külön minisztériumai, csendőrsége és egyéb szervei vannak, elképzelhető tehát, hogy ezek fenntartása milyen terheket ró a törökök idejében közterhek viseléséhez nem igen szokott arab lakosságra.

Az időnként fegyveres felkelésekben is megnyilvánuló arab mozgalom célja kettős, vallási és politikai. A sztambuli kalifátus megszűnése óta az ázsiai és afrikai mohamedánoknak egyházi fejük nincsen és az arabok, mint a kalifátus hagyományainak letéteményesei, egy bagdadi vagy damaszkuszi arab kalifátus felállítására réven akarják helyreállítani a mohamedán világ preszti-

Német hegyi tüzérség gyakorlatozás közben a bajor Alpokban: a szétszedett ágyút és a töltényeket öszvérekre rakják.

zsét és azt egy táborba tömöríteni, nehogy az igazhívők egymástól politikailag is elválasztva, végleg és visszavonhatatlanul áldozatul essenek az elnyugatiasodásnak. Az ezzel szorosan összefüggő politikai cél pedig a Törökországgal való szoros nexus és egy független, mindenféle protektorátustól és népszövetségi mandátumtól mentes önálló arab állam felállítása, amelyhez Szíria, Palesztina, Mezopotámia, Hedzsász és a többi ázsiai és afrikai arab területek tartoznának. A lakosság minden rétege egyetért a közös nagy célban és mindenféle mozgalomban teljesen szolidáris. Nem lehetetlen, hogy ez az ábránd, ha nem is azonnal, de egy újabb európai konflagráció esetén meg is valósul, ha nem is teljes egészében, de legalább az ázsiai arab területekre vonatkozólag. Itt minden kisgyerek tisztában van a népszövetségi ígérek értékével és azzal is, hogy nagy politikai hibát követett el az arabság akkor, mikor a világháború alatt az ántánt függetlenségi ígéreteinek hitelt adott és fegyvert fogott toleráns gazdája és hitsorsosa, a török ellen.

A pánarab mozgalomban szerepe van a határos Törökországnak is. Bár a török külügyminiszter és az angolai francia nagykövet hivatalosan likvidálták a török-szíriai határnak a törökökre nézve igazságtalan és hátrányos megvonásából származó viszályt, a kulisszák mögött Törökország élénk tevékenységet fejt ki és tőle telhetőleg támogat, ha másként nem, erkölcsileg, minden mozgalmat, amely a franciáknak Szíriában kellemetlen. A törökök ugyanis teljes joggal nehezményezik, hogy, mint a mosszuli határrendezésnél is történt, a török-szíriai határ

rendezésénél is olyan területeket csatoltak el a francia Szíriához, ahol a lakosság nagyobb része török, mint, például, az alexandriai és aleppói vilajetekben. Erről a francia-török határvitáról, amely a mosszuli kérdés mögött teljesen háttérbe szorult, annakidején kevés szó esett a lapokban, de ez állandóan foglalkoztatja a török közvéleményt. Erre vall az a mendemonda is, hogy a szíriai lázadók, a drúzok és más arab törzsek török területen szoktak gyülekezni és harcaikra felkészülni. Tény az, hogy azokkal a török bandákkal szemben, amelyek be szoktak törni a francia Szíriába és kifosztják a karavánokat, a török hatóságok teljesen tehetetlenek. A sèvres-i béke itt is macedóniai állapotokat szült és Elzász-Lotaringiákat teremtett, országokat csonkított meg és népek millióit hajtotta idegen uralom alá. De az arab nacionalizmus felébredése, a szíriai és palesztinai események arra vallanak, hogy a Keleten nagyarányú mozgalom van készülöben. Az a tény, hogy Törökország a ciliciai vasút és a török-szíriai határ kérdésében a franciákkal látszólag megegyezett, még nem jelenti az itteni függő kérdések tömkelegének végleges rendezését, hanem sokkal valószínűbb az, hogy az arabok, úgy itt, mint a vahabita hedzsászi szultánság területén, a mandatárius hatalmak minden ébersége dacára nagy dolgokat készítenek elő.

Úgy látszik, Franciországnak is kezdik felismerni a valódi helyzetet és azt, hogy a szíriai harcok a többi francia gyarmatok mohamedán lakosságában olyan visszahatást szülnek, amelyek az afrikai gyarmatbirodalom békés birtoklását veszélyeztethetik. A párisi és az itteni

francia sajtó többször felvetette azt az eszmét, hogy a Tunisziáról való végleges lemondás ígéretének fejében a szíriai mandátumot át kellene engedni a fasiszta Olaszországnak, mert ez erre és Palesztinára különben is igényt tart. Ez ügyes diplomáciai lépés volna, mert ebben az esetben az arabok gyűlölete az olaszok ellen irányulna, ami pedig a franciák számára itt is, Afrikában is, igen kellemetlenné válhatik. De az arab medve bőrére való alkudozásban számolni kell a legfontosabb tényezővel, a medvével is. Ez pedig nem akarja eladatni magát és már megmutatta, hogy vannak karmai.

Az új katonai büntetőtörvénykönyv közérdekű vonatkozásai.

írta: Dr. CZIAKY FERENC

őrnagy, hadbíró, csendőrügyész.

A törvények az állampolgárokra való kihatás szempontjából három kategóriába sorozhatók. A törvényeknek ezen csoportosításánál az ránk nézve a mérvadó szempont, vajjon a kérdéses törvény nekünk mint állampolgároknak: 1. jogot ad-e? 2. kötelességet ró-e ránk, avagy 3. közömbös-e a mi életviszonyainkra nézve?

Azokat a törvényeket, amelyek nekünk jogot adnak, avagy ránk nézve kötelezettséget jelentenek, azokra nézve saját jól felfogott érdekünk diktálja nekünk azt, hogy azokat megismerjük és velük tisztába jöve, életviszonyainkat azokhoz alkalmazzuk. Annyival is inkább meg kell ezt tennünk, mert hiszen azzal nem oldhatjuk meg a törvényekkel szemben való helyzetünket, hogy egyszerűen tudomást sem veszünk róluk, mintha nem is léteznének. Nem pedig azon egyszerű oknál fogva, mert minden államban elismert alapelveket képez, hogy „a törvények nem tudása nem mentesít”. Így tehát a fennálló, vagyis érvényben lévő törvények akár tudatos, akár gondatlan áthágása esetén hiába élnénk azzal a védekezéssel, hogy „én nem tudtam, hogy ilyen törvény létezik, mert ha tudtam és ismertem volna, akkor ahhoz állampolgári hűséggel alkalmazkodtam volna”.

Ezek után nézzük meg: mi a viszony a csendőrség és az új katonai büntetőtörvénykönyv (rövidített jelzéssel: Ktbtk.) között.

Az új Ktbtk. a csendőrtestület minden egyes ténylegesen szolgáló tagjára kiterjed, azon oknál fogva, mert — amint a Szut. 14-ik pontjában is olvashatjuk —: „Csendőregyének által elkövetett bűncselekmények elbírálása a katonai büntetőtörvények alapján történik. Az eljárást pedig a katonai bünvádi perrendtartás szabályozza.”

Ez okból fontos tehát, hogy ennek az 1931. évi február hó 1-én életbelépő és a csendőrségre ez időtől kezdve érvényesülő büntetőtörvénykönyvnek gyakorlati rendelkezéseivel megismerkedjünk.

Az új katonai büntetőtörvényt törvényiárunk 1930. évi kötetében találhatjuk meg az 1930. évi II-ik t.-c. címen. Ehhez hozzátartozik még az életbeléptető 1930. évi III. t.-c. is. Aki tehát e törvényeket a maga egészében szószerinti szövegében meg akarja ismerni, annak a fenti két törvényt kell figyelemmel elolvasnia.

A jelen cikkem célja nem az, hogy a Ktbtk.-et teljes szövegében avagy egyes részletkérdését beható módon ismertessem, hanem az, hogy egy átfogó értekezés keretében bemutassam ennek a törvénykönyv-

nek a csendőr életére nézve leginkább fontos és így mindnyájunkra nézve tanulságokat nyújtó elvi szempontjait és gyakorlati kihatásait.

A jelen értekezéssel tehát azt a célt akarom elérni, hogy hosszú hadbírói, csendőrügyési tapasztalataim szemüvegén át nézve, bemutassam az új Ktbtk.-ből azt, ami a csendőrségi testület minden tagját egyénileg is érinti és így biztonnyal érdekelni fogja.

Nézzük meg tehát ezek után, mik azok a rendelkezések, amik az új Ktbtk.-val való vonatkozásban minden csendőrt, rangra és helyzetre való tekintet nélkül, érdekelhetnek.

Az új Ktbtk.-et a ma is érvényben levő és minden csendőrré kiható Ktbtk.-vel szemben örömmel kell üdvözlönnünk elsősorban a *nemzeti jogélet* szempontjából.

A ma érvényes — nevezük értekezésünk további folyamán a „régii” jelzővel — Ktbtk. ugyanis nem a magyar, hanem az osztrák jogélet talajából nőtt ki. A régi Ktbtk. az 1855-ik évből származik és lényegében nem egyéb az, mint az 1852. évi osztrák polgári büntetőtörvény elveinek a katonai viszonyokra történt alkalmazása. A régi Ktbtk. éppen azért a magyar nemzeti joggal szemben mindig idegen jog maradt. Csak annyiban függött utóbbival talán össze, amennyiben a véderő, a honvédségi és a csendőrséget szervező magyar törvények kimondották, hogy a hadsereg, a honvédségre és csendőrségünkre is ezen 1855. évi Ktbtk. hatálya terjed ki. A magyar jogélet szempontjából tehát a régi Ktbtk. csak egy megtúrt idegen jog volt. Ebből azután a régi Ktbtk. alkalmazása terén az következett, hogy ha a gyakorlati bírászkodás során hadbíráink a régi Ktbtk. egyes szakaszainak bővebb magyarázatára szorultak és az élet által feldobott különleges esetekben a vita eldöntését keresték, akkor a joggyakorlatot, vagy a törvény értelmezését az osztrák büntetőbírók, a cs. és kir., avagy a cs. kir. Legfelsőbb Törvényszékek döntvényében keresték.

Ez az egyik magyarázata annak, hogy a régi Ktbtk. a magyar jogászság előtt sohasem tudott simpatikusá lenni, mert a magyar jogászközvélemény úgy fogadta azt, azzal a hidegséggel, ami az előkelő idegeneknek szokott kijárni.

Ezzel szemben az új Ktbtk. visszatérést jelent a magyar jogélet talajához. Ez már egész szellemében magyar és a magyar faj katonai védelmét szolgálja.

A jövőben tehát a Ktbtk. is a magyar nemzeti jog szervezetének élő testrészévé vált; éltető erőt a magyar állam talajából merít, szelleme a magyar fegyveres erőt élteti.

Ebben van tehát az új Ktbtk.-nek egyetemes érdekű *nemzeti jelentősége*.

A második szempont az új Ktbtk. *nemzetvédelmi jelentőségében* domborodik elénk.

A régi Ktbtk. a régi magyar-osztrák monarchia katonai céljait szolgálta; a magyar államiság és a magyar faj védelmét csak távoli vonatkozásban érintette. A régi Ktbtk. valahogyan az öncélúság érzetét váltotta ki belőlünk.

Míg az új Ktbtk. százszázalékos súllyal és jelentőséggel védi a magyar fajt és a magyar államot. Egy fontos része ez nemzetvédelmi szervezeteinknek. A katonai igazságszolgáltatás és az abban érvényesülő új Ktbtk. ezentúl sohasem érvényesülhet a magyar államesszme ellen, hanem mindig csak azt fogja szolgálni.

Az új Ktbtk. nemzetvédelmi jelentősége terjedelemben tekintetében is kibővült, mert — a világháború és az azt követett forradalmak tanulságai nyomán — ennek az új büntetőtörvénynek a keretei közt megtor-

Német hegyi tüzér-járőr a bajor Alpokban lefolyt gyakorlaton. A járőr jelentőkutyával küldi a jelentését. Érdekes, hogy most a németek használják azt a sapkát, amelyet a világháborúban a monarchia katonái viseltek.

lásban fog részesülni ezentúl minden olyan cselekmény, mely honvédelmünk épségét sérti vagy veszélyezteti, és pedig akkor is, ha azt polgári egyén követi el.

Ma ugyanis még az a helyzet, hogy a polgári egyénekre érvényes Btkv. igen hiányosan védi a nemzetvédelmi érdekkörnek azt a részét, amikor a polgári egyének a katonákat az esküvel fogadott katonai szolgálati és álláskötelesség (engedelmesség, hűség, éberség stb.) megszegésére csábítják, avagy a katonák ilyen cselekményeiben mint tettestársak vagy részesek tevékenyen közreműködnek.

A polgári Btkv. 453. és 454. §-ai ugyanis csak a szökésre való csábítást és arra való segélynyújtást, az 1890. évi XXI. t.-c. a behívási parancs iránti engedetlenségre csábítást és végül az új honvédségi törvény az 1921. évi XLIX. t.-c. a katonai öncsonkításban való részességgel szemben védik a nemzetvédelmi érdekkört. Ez volt tehát eddig a helyzet; eddig terjedt a nemzetvédelmi körható ereje. Az új Ktbt. ezt a védelmi kört kiterjeszti. Az 1930. évi II. t.-c. 36. §-a ugyanis így intézkedik: „A részességre vonatkozó általános rendelkezéseket azokkal szemben is alkalmazni kell, akik valamely katonai bűncselekménynek személyes viszonyaiknál fogva tettesei nem lehetnek.”

A jövőben tehát ez alapon fogja a polgári bíróság felelősségre vonni azon polgári egyéneket, akik a katonákat arra veszik rá, vagy abban támogatják, hogy az engedelmességet tagadják meg, őrhelyüket hagyják ott, az őrizetükre bízott foglyokat engedjék megszökni, a szolgálati parancsoknak szegüljenek ellen, felszerelési tárgyaikat semmisítsék meg stb.

íme, ebben rejlik az új Ktbt.-nek egyetemes érdekű nemzetvédelmi jelentősége.

A csendőrséget egyetemesen érdeklő harmadik kérdésként a rangvesztés és ezzel együtt a nyugdíj (kegydíj) kérdéseinek új szabályozása vetődik fel és vár megfelelésre.

A régi (1931 február 1-ig érvényes) Ktbt. szerint akit akár első, akár másodfokú börtönre ítélték el, az a börtönbüntetés jogkövetkezménye gyanánt feltétlenül elvesztette rendfokozatát és azzal együtt nyugdíj-jogosultságát, illetve kegydíját is. Ez alól csak rendkívüli esetekben és csakis azon cselekményeknél engedett meg a törvény az ítéldbíróságnak kivételt, amelyekre a törvény 5 éven alóli egyszerű börtönbüntetést írt elő.

Az új Ktbt. is beveszi büntetési rendszerébe (20. §.) a lefokozást, amit „különleges mellékbüntetés”-ként jelöl meg. A lefokozással az új Ktbt. szerint is együtt jár a katonai (csendőrségi) állás, nyugdíj vagy kegydíj elvesztése. Az illető bíróságnak (haditörvényszék) azonban szabad kezét enged abban a tekintetben, hogy a rangvesztés kimondását mellőzze.

A lefokozást ugyanis az ítéldbíróság mellőzheti minden olyan esetben, amikor főbüntetésként: pénzbüntetést, elzárást, fogházat vagy egy évet meg nem haladó börtönt szab ki. Tehát a legénységi állományú elítéltek rangjukban — a 23. §. 1. bek. szerint — akkor is meghagyhatók lesznek, ha a haditörvényszék őket büntettségben mondja ki bűnösnek és egy évet meg nem haladó időre szóló börtönbüntetésre ítéli.

Ez azonban tisztokra nem vonatkozik. Vagyis, ha az elítélt tiszt és az ítélet börtönbüntetést ír elő, úgy a

haditörvényszék köteles lesz a rangvesztést is kimondani. Ez más szóval azt jelenti, hogy ha tisztet büntettségben mondva ki bűnösnek, börtönbüntetéssel sújtják, az ilyen tiszt rangját — és ezzel együtt illetményeit, illetve nyugdíjjogosultságát is — elveszti.

A tisztek felett ítélkező haditörvényszéknek is meg lesz azonban adva az a jogi lehetőség, hogy a törvény által büntettségnek minősített és börtönbüntetéssel sújtott esetekben a Btkv. 92. §-ában lefektetett rendkívüli enyhítési joggal élhessen és a törvényszerinti büntetést vétségé fokozza le. Ennek a további folyamánként a börtön helyett fogházat (pénzbüntetést) szabjon ki és ezáltal — az arra érdemesnek talált tiszt vádlottat — rendfokozatában meghagyhassa.

Ez tehát a régi Ktbt.-vel szemben egy enyhébb és a haditörvényszékek jogát kiterjesztő álláspontot juttat érvényesüléshez.

A következőkben az *elévülés* kérdését tegyük vizsgálat tárgyává, mert az sok tekintetben másként van az új Ktbt.-ben szabályozva, mint a régi Ktbt.-ben eddig volt.

Az elévülés — tudvalevőleg — büntethetőséget megszüntető ok. A büntetőtörvények ezen rendelkezéseiben az az alapgondolat jut kifejezésre, hogy az államhatalom célszerűségi okokból nem üldözi az egyébként büntetendő cselekményeket, ha azok elkövetése után, vagy a rájuk kiszabott ítélet meghozatala után már huzamosabb idő eltelt. Az elévülés általában két irányban bír kihatással: 1. a bünvádi eljárás megindítását, vagy 2. a büntetés végrehajtását zárja ki.

A régi Ktbt. az elévülést a következő elvek szerint rendezte:

Az elévülésnek csakis azt a fajtáját ismerte el, amelyik a bünvádi eljárás kizárását mondja ki. Vagyis nem ismerte az elévülésnek azon második fajtáját, mely a bíróságilag megállapított büntetés végrehajtását zárja ki. A régi Ktbt.-ünk szerint tehát az egyszer jogerősen megállapított bírói büntetés soha el nem évülhetett és bármikor, bármilyen hosszú idő múltán is végrehajtható volt.

Ezenkívül a bünvádi üldözést kizáró elévülési körben is kivételeket állított fel. Így pl. kimondotta azt, hogy a szökés sohasem évül el. Ugyanilyen rendelkezéseket tartalmazott azokra a büntetésekre is, amelyekre halálbüntetést ír elő e törvény.

Az új Ktbt. az elévülés kérdését — a modern jogi felfogásnak megfelelőleg — az alábbiakban szabályozza:

Az I. rész. (1930. évi II. t.-c.) IX. fejezetében lefekteti elvként, hogy úgy a bünvádi eljárás megindítását, mint a büntetés végrehajtását is kizáró okokat ismer. Tehát az elévülésnek mindkét fajtáját elismeri.

A IX. fejezet 57. §-ában kimondja, hogy az elévülés a szökés büntetése is helyt foghat. Ezen büntetett esetében az elévülés vagy a szökevény kézrekerülése napjával, vagy a törvényes szolgálati idő letelével veszi kezdetét.

Az elévülés első kategóriájára nézve egyébként a polgári büntetőtörvénykönyvnek 105. §. 3. pontjában, továbbá a 106. és 107. §-ában foglalt rendelkezések a jövőben a honvéd büntetőbíráskodásban is érvényesülni fognak. Vagyis ezek szerint a bünvádi eljárás megindítását kizáró elévülési idő büntetteknel — azok súlya szerint — 20, 15, 10, illetve 5 év, míg vétségeknel 3 év lesz.

Ezen elévülés kezdődik a büntetendő cselekmény véghezvitelével, illetve megkísérlésével.

Az elévülés második csoportja tekintetében pedig érvénybelép a honvéd bíráskodásban is a polgári bün-

tetőtörvénykönyvnek 120. §-a, mely szerint a bíróság megállapított jogerős büntetések büntetteknel 25, 20, 15, illetve 10 év után, vétségeknel pedig 5 év elteltével válnak végrehajthatatlanokká.

Az elévülés kezdetére nézve itt a Btkv. 121. §-ának rendelkezése mérvadó.

Amíg tehát az új elévülés tekintetében új Ktbt.-ünk elvileg átveszi a polgári büntetőtörvénykönyvünknek rendelkezéseit az elévülés *félbeszakítására* és annak *nyugvására* nézve, mégis attól eltérő rendelkezéseket is tartalmaz. Ezek a következők:

1. A félbeszakítás tekintetében a polgári Btkv.-ünk 108. §-ában arra az álláspontra helyezkedik, hogy a bünvádi eljárás folyamán az elévülési folyamatot *csakis bírósági* intézkedés szakíthatja félbe; az ügyészi vagy közigazgatási hatósági intézkedésnek tehát nincs az a jogereje, hogy az elévülés folyamatát megszakíthatná.

Ezzel szemben új Ktbt.-ünk 60. §-a utal a Kbp. 493. §-ára, vagyis nálunk az ügyész, illetve illetékes parancsnok intézkedésének is meg lesz az a jogi hatálya, hogy az elévülés folyamatát félbeszakítja. Ez a rendelkezés tehát az eljárás alatt állóra kedvezőlebb, mint a polgári Btkv. azonostermészetű rendelkezése.

2. Az elévülés nyugvása tekintetében pedig a világháború tapasztalatainak felhasználásával és a katonai társadalom sajátos helyzetének figyelemre méltatásával így intézkedik (61. §.): a hadifogság ideje alatt elkövetett *katonai büntettek tekintetében* a bünvádi eljárás megindításának elévülése a fogság tartama alatt nyugszik. Végezetül az elévülés kérdésénél ki kell emelnünk az új Ktbt. 65. §. következő rendelkezését: „az elévülés hatálya a jogerős ítélettel megállapított lefokozásra nem terjed ki”.

Ez más szóval azt jelenti, hogy a lefokozás a jogerős ítélet meghozatalával végrehajtottnak tekintendő.

E tekintetben eddig is ez volt a jogi álláspont.

Bizonyára érdekelné fog a továbbiakban mindannyiunkat annak a kérdésnek megvilágítása is, vajjon az új Ktbt.-ünk milyen álláspontra helyezkedik a *kitüntetések* elvétele tekintetében. Hiszen a haditörvényszéken szerzett tapasztalatok mutatják, hogy mennyire fájóan érinti az elítélteket a harctéren, a katonai becsület mezején megszerzett kitüntetéseknek az elvesztése. Sőt — amint tapasztalatból tudjuk — maguk a haditörvényszéki tagok is mélyen fájó szívvel szokták átérezni az elítéltek kitüntetései elvesztése felett érzett fájdalmát.

A régi Ktbt.-ünk tételes rendelkezése szerint ugyanis minden olyan esetben, amikor a haditörvényszék büntettségben mondott ki valakit bűnösnek, a kitüntetések elvesztését is feltétlenül ki kellett mondani. Ezzel pedig háborús tapasztalatainkon alapuló lelki érzésünk sokszor nem volt megelégedve. A haditörvényszék emberi és katonás lelkiülete szeretett volna sok esetben ettől eltekinteni.

Ennek a — mondhatjuk közóhajnak — engedve, új Ktbt.-ünk a következőképp rendezte ezt a kérdést:

Az új Ktbt. 13. §. 1. bekezdése elvként mondja ki azt, hogy akit büntettség miatt ítélték el, az elveszti belföldi rend- és díszjeleit és azt a jogát, hogy külföldi rend- és díszjeleket viselhessen.

Ez elvet azonban nem viszi minden esetben szigorúan keresztül, mert a 15. §. 2. bekezdésében az ítélőbíróságnak megadja azt a jogot, hogy rendkívüli méltánylást érdemlő körülmények fennforgása esetén

A bajor Alpokban gyakorlatozó német hegyi tüzérség öszvér-lószervonata.

a kitüntetések elvesztésének kimondásától eltekintessen. Ez nyilvánvalóan a leghelyesebb megoldási módja ennek a kérdésnek, mert hiszen az ítélőbírósnak módja van ahhoz, hogy úgy az elítélt egyént, mint az általa elkövetett bűncselekmény összes kísérő jelenségeit mérlegre téve elbírálhassa, vajjon az elítélt elítéltetése dacára is méltó-e arra, hogy kitüntetésének tulajdonában megmaradjon.

Ami a Ktbt. általános vázrendszerét illeti, a helyzet a következő:

Amint tudjuk, általános büntetőjogi alapelvet képez, hogy csak olyan cselekményért vonhatja az államhatalom a polgárait felelősségre, amiket az állam törvényhozó szerve útján bűncselekménynek nyilvánított (*nullum crimen sine lege*).

E tekintetben az új és régi Ktbt.-ünket összehasonlítva az alábbi eltéréseket láthatjuk:

A régi Ktbt. a bűncselekményeket a következő csoportokba osztja: katonai büntettek és vétségek (II. rész), állam hadiereje elleni büntettek (III. rész), közönséges büntettek (IV. rész) és közönséges vétségek.

Vagyis a katonai bíraskodás körében figyelembe jöhető összes bűncselekményeket egy egységes büntetőtörvénybe foglalta össze.

Az új Ktbt.-ünknek ezzel szemben — technikai szempontból — nagy hátránya, hogy nem nyújt egy egységes, a honvéd büntetőbíraskodás egész területére kiható, az összes bűncselekményeket felölelő büntető kódexet.

Technikai bontása ugyanis a következő:

A tulajdonképeni Ktbt. — amely megjelenési formájára nézve az 1930:II. t.-c.-ként lép elénk — I. része azokat az általános rendelkezéseket tartalmazza, amik a katonai szervezetek sajátosságainak megfelelően módosítják, illetve kiegészítik a katonai bíraskodás céljainak megfelelően a polgári büntetőtörvénykönyvünk (1878:V. t.-c.) általános rendelkezéseit. A honvéd büntetőbíróságoknak és igazságügyi hatóságoknak (illetékes parancsnok, ügyész) tehát az elébük kerülő esetek elbírálásánál, — amikor az általános rendelkezések gyakorlati alkalmazása mutatkozik szükségesnek — meg kell nézniük először a Btk.-ünk általános rendelkezéseit és ezután az 1930. évi II. t.-c. I. részének megtekintése után azzal kell tisztába jönniük, vajjon az új Ktbt.-ünk nem tartalmaz-e olyan rendelkezést, ami a Btk.-ünk azonos természetű rendelkezésétől eltér.

Az új Ktbt.-ünk II-ik része foglalja magában a katonai büntetteket, vétségeket és azok büntetéseit. Ha tehát a bünvádi eljárás tárgyát csakis *katonai bűncselekmény* (függelomsértés, szökés, őrszolgálati kötelességsértés stb.) képezi, úgy a cselekmény minősítésénél és az alkalmazandó büntetési tétel megállapításánál kizárólag az 1930:II. t.-c. vonatkozó törvényszakaszai lesznek mérvadók és nyernek majd gyakorlati alkalmazást.

A katonai bíraskodás körébe eső *közönséges büntettek és vétségek*, valamint azok büntetési tételei tekintetében a polgári Btk.-ünk (1878:V. t.-c.) és az

azt 1878 óta kiegészítő melléktörvények szakaszai fognak alkalmazást nyerni.

Végül a honvéd büntetőbíráskodás körében alkalmazást nyernek még az új Ktbtk.-ünket életbeléptető törvénynek, az 1930:III. t.-c.-nek a szakaszai is.

Erre a törvényre azért van szükség, hogy az új Ktbtk. és a Kbp. rendelkezései összhangba hozassanak, illetve a polgári büntetőtörvénykönyv és az azt kiegészítő törvények rendelkezései a honvédség, illetve a katonailag szervezett testületek életkövetelményeinek és igényeinek megfelelően kiegészíttessenek.

Ezen életbeléptetési törvény (1930:III.) e célnak megfelelően a következő részekből áll:

Az 1-ső fejezet azt írja elő, hogy a régi Ktbtk. hatálya mikor szűnik meg és ezzel egyidejűleg az új Ktbtk. mikor, mi módon lép hatályba.

A 2-ik fejezet azokat a módosításokat és kiegészítéseket tartalmazza, amiket részben a háború, részben pedig a forradalmi események tapasztalatai, részben pedig az új Ktbtk. rendelkezései tettek szükségessé.

A 3-ik fejezet a polgári Btkv. egyes rendelkezéseinek módosításával és kiegészítésével foglalkozik.

Ezek a módosító és kiegészítő rendelkezések részben olyanok, amelyek mind a polgári, mind a katonai bíráskodás körében érvényesülni fognak. Részben pedig olyanok, amelyek csakis a katonai büntetőbíráskodás körében nyernek majd gyakorlati alkalmazást.

Az 1930:III. t.-c. IV. fejezete a polgári büntetőbíráskodás szempontjából fontos, mert a Bp.-t (1896. évi XXXIII. t.-c.) életbeléptetett 1897:XXXIV. t.-c. módosítását és kiegészítését tartalmazza.

Végül az 1930:III. t.-c. V. fejezete különféle — a honvéd büntetőbíráskodásra vonatkozó — vegyes rendelkezéseket tartalmaz.

Ime ezekben áll előttünk az új Ktbtk. gyakorlati jelentősége és röntgenszerű váza.

Biró István I. és Szeplekán Mihály alőrmesterek.

Biró és Szeplekán alőrmesterek a brassói kerületnél szolgáltak. Biró magyar volt, Szeplekán román anyanyelvű. Meleg barátság fűzte a két fiatal csendőrt egymáshoz s ha fordult is elő valamely nézeteltérés közöttük, annak rendszerint az volt az oka, hogy melyik tartja magát külön csendőrnek, — Biró-e vagy Szeplekán?

A világháború az egyik határszéli őrson találta őket. Önként jelentkeztek arcvonalbeli szolgálatra, de kérésüket nem teljesítették, mert a román határon minden csendőrre szükség volt. 1916-ban aztán betelt a vágyuk. Harcolhattak. Egy erősebb román járőr még a hadüzenet előtt megtámadta a havasi őröt, ahol szolgálatot teljesítettek. Az őr keményen tartotta magát, de végre is győzött a túlerő. Többen elesetek és megsebesültek, párnak

sikerült elmenekülnie, Biró és Szeplekán alőrmesterek pedig fogságba kerültek.

Kálváriájuk mindjárt az első kihallgatás alkalmával kezdődött. Biró alőrmestert ütötték, mert magyar volt, Szeplekánt azért verték félholtra, mert magyarnak vallotta magát. Hosszú szenvedés után a bárjadi fogolytáborba kerültek. Itt aztán állandóan szökési tervekkel foglalkoztak, a végrehajtásra azonban nem nyílt alkalmuk.

Végre aztán 1916 decemberében megtudták, hogy e hó 12-én az összes hadifoglyokat gyalogmenetben a sipotei fogolytáborba küldik. Az indulás előtt a két alőrmester felkereste Horváth Jenő zászlóst és szökési tervüket vele is közölték. A zászlós egyetértett velük és ő is hajlandó volt a szökésre.

Tervük végrehajtására csak kétnapi menet után, december 14-én nyílt alkalom. Az alvó tábor három gyűrűben körülvéő örök vonalán több, mint egyórai hasoncsúszás után sikerült keresztüljutniok. Egy erdő szélén találkoztak, ahol Biró alőrmester már egy hatalmas cserfabottal várt rájuk. Elindultak — iránytű és térkép nélkül —, csak a csillagok vezették őket. Nappal erdőkben és szalmakazlakban húzódtak meg. Éjjel meneteltek. Élelmiszerük elfogyott. Pótlásról Szeplekán gondoskodott, akit a parasztok román katonaszökevénynek néztek s szívesen segítettek. A Szereth-folyó jege beszakadt alattuk. Jó száz méteren át küzdöttek a jéggel-vízzel. Tüzet nem rakhattak, nehogy árulójuk legyen. A ruha ráfagyott fáradt testükre, de nem csüggedtek, hanem egy cél lebegett előttük: haza, hazamenni s újra puskát venni a kézbe. A Szereth-folyó közelében, az esti szürkületben, román csendőrről találkoztak. A járőr igazoltatta őket. Amíg Szeplekán a zsebében babrált, Biró halkán odaszólt a zászlós: — Zászlós úr, leüssem? — Alig biccentett a zászlós a fejével, megfordult a cserfahusáng a kemény kézben s pár pillanat múlva akadálytalanul folytathatták útjukat. A két román csendőr mozdulatlanul feküdt a földön.

Kétheti küzdelmes, szenvedéssel teli menetelés után a harc vonal mögé értek. Ágyútűzbe kerültek. A saját ágyúink tüzebe, — a román tüzérségi állások közelébe. Itt aztán Fortuna istenasszony hűtlen lett hozzájuk. December 28-án mindhármukat elfogták. A kísérő legénység véresre verte őket — s lóhoz kötve vitték Bacaubá. Ott halálra ítélték mindhármukat. Papot is küldtek hozzájuk, aki azonban gúnyolódott velük s ezért elutasították. Reggel maguknak kellett sírjukat megásniok. Már ott állt a 12 fegyveres katona velük szemben, amikor tudtukra adták, hogy a király megkegyelmezett nekik. Később tudták meg, hogy az egész eljárás csak komédia volt!

— Büszkén gondolok vissza e két hőslélkü magyar csendőrré — írja 'a zászlós — (most dr. vitéz Horváth Jenő rendőrfogalmazó), — akik úgy állottak jobbról-balról mellettem, mint egy-egy szobor. Szemük se rebbent, amikor tizenkét puskacső meredt rájuk!"

Bacauból Sipotébe vitték a két csendőrt. Útközben megint a nyeregkápához kötötték őket. Szaladva kellett a lovak mellett haladniok. A sipotei táborban újra véresre verték. Kiverték fogaikat. Szájukba köptek. Majd kilenc napon keresztül naponta három óra hosszat kikötötték. A kemény tél rettenetes hidege, a válogatott kínzások, embertelen szenvedések következtében Biró István alőrmester egy hét múlva meghalt. Szeplekán alőrmesternek pedig mindkét lábát térden felül amputálni kellett és mint csererolkkant 1918 januárjában került haza.

Nem volt módjukban kitüntetést szerezni, de mindketten vérrel adóztak hazájuknak s méltók arra, hogy őket is hőseink sorába emeljük.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Szemelvények a nyomozás köréből.

Írta: CZEGLÉDY JENŐ százados.

A Csendőrségi Lapok hasábjain (1928. év, 8. szám) „A nyomozó szolgálat” című cikkemben kifejtettem, hogy a szolgálatra vonatkozó, állandó érvényű rendelkezések elsajátítása után (a bűnügyi nyomozás célja, fogalma, arra hivatott hatóságok, közegek, területi illetékesség stb. L. Szut. IX. fejezet) foglalkozni kell a gyakorlati életben előfordult nyomozási esetekkel, hogy ily irányú állandó önképzés mellett minden nyomozó, a szolgálatnál megkívánt ügyességre, leleményességre, rátermettségre szert tehessen. Mások értékes tapasztalatai nagyban szélesítik minden nyomozó látókörét és sokszor megóvják a nyomozót esetleges eredménytelenségektől, sőt kudarctól.

Alábbiakban okulásul, buzdításul és követendő például, néhány értékes és teljes eredménnyel lefolytatott nyomozást mondok el; valamennyit a csendőri mindennapos nyomozások köréből vettem.

A tüzetesen megtartott helyszini szemle, fáradságot nem ismerő kötelességteljesítés, a siker akarása, a szolgálatnak előírás szerinti, nyílt szemmel és élénk megfigyelőképességgel való teljesítése legtöbbször sikerrel jár, még abban az esetben is, amikor az eredményre való kilátás, akár a bizonyítékok elégtelensége, akár bármi más kedvezőtlen körülmény folytán, semmi reménnyel sem kecsegtet.

*

1922. évben egy városban a „H...i Nép-Takarékpénztár” egy K. András nevű, román területről menekült banktisztviselőt vett fel szolgálatába. Az ottani őrsparancsnok az idegen érkezéséről azonnal tudomást szerzett s tekintve, hogy nevezett néhány év elteltével fizetésével arányban nem álló költségeket folytatott, őt állandó megfigyelés alatt tartotta. 1924. év őszén P. th. őrsparancsnok arról értesült, hogy K. András nagyobb összejöveteleket tart lakásán, zsúrokat ad, stb. Bizalmasan nyomozva, 1925. év tavaszán sikerült megállapítani, hogy a banktisztviselő mintegy 40 millió koronás adósságát is rendezte. Tekintettel a nagy összegre, P. th. felkereste a takarékpénztár igazgatóját s ott — gyanuját még el nem árulva — érdeklődött K. András hivatali beosztása felől. P. th. a bankban a legjobb felvilágosítást kapta, mégis elhatározta, hogy a tisztviselő magatartását tovább fogja figyelni. — Ugyanazon év őszén a gyanúsított új bútorokat vásárolt, bár a nagyfokú költségeit semmi- ben sem mérsékelte. Ismét érdeklődött az őrsparancsnok a bankban K. András felől, de ismét megnyugtató értesülést nyert. Az őrsparancsnok most az után puhatolt, vajjon nincsen-e a tisztviselőnek máshonnan valami jövedelme, esetleg öröksége. 1926. év tavaszán a postahivatalnál megtudta, hogy K. András sohasem kapott pénzt,

sőt ellenkezőleg, ő küldözget román területre, rokonához, kisebb-nagyobb pénzösszegeket. 1926. novemberében K. András ismét nagy zsúrt rendezett; nyolcfogásos menüt tálaltak fel, reggelig folyt a pezső. Erre elhatározta az őrsparancsnok, hogy összegyűjtött adatai alapján leleplezi a dolgot. Másnap felkereste az igazgatót s feltárta előtte gyanuokait, kérve a pénztári könyvek ellenőrzését. Ekkor tűnt ki, hogy K. három éven keresztül állandóan sikkasztott, mintegy 15 esetben okmányt hamisított és a pénztárt kb. 200 millió korona erejéig megkárosította. Az őrsparancsnok erre K. András elfogta és a d...i kir. ügyészségnek átadta.

*

1927. február 20-án éjjel, az n...i örskörlethez tartozó B. erdő rész 23. szám alatt lakó B. János gazda zárt kamarája ajtajának benyomása után lószerszámot, élelmiszert; majd február 25-én éjjel Sz. András ugyanottani, 118. szám alatti lakos padlásáról nagyobb mennyiségű élelmiszert, 30 darab tyúkot, stb., ismeretlen tettesek elloptak.

A helyszini szemle eredménytelen volt. A házbeliek sem gyanakodtak senkire sem. Megnehezítette a nyomozást, hogy az esetet a károsultak későn jelentették; majdnem két hét telt el a lopások óta. Pótnyomozások során az egész környéken nyomok után kutattak. A tanyák mögötti szántóföldeken sikerült is négy különböző, elmosódott férfilábnyomot felfedezni, melyek a szántóföldeken keresztül a b...i út felé vezettek. A nyomokat nehezen lehetett követni. Egy ízben több órai keresés után, mintegy 3 km-nyire a megszakadt nyomtól sikerült azokat ismét felfedezni. Így portyázott a járőr napokon át, egyik örskörletből átmenve a másikba, míg végre a h...i örskörletben egy tanyához értek, ahol három ember a kerítésen dolgozott. Ezek közül egy, mikor a járőrt megpillantotta, a kerítés mellé húzódva eltűnt. A járőr a szomszéd tanyák felé vette útját, érdeklődve a látott emberek kiléte után, közben a ház körül látott lábnyomokat a szerzett gyanus nyomokkal összehasonlították. A lábnyomok egyeztek s erre a járőr a három férfinél házkutatást tartott. A sok élelmiszer, lószerszám jóformán hiány nélkül előkerült. A járőr négy egyént elfogott, közöttük egy szökevény rabot, akit 1922 óta köröztek. Ez alkalommal 18 rendbeli lopás derült ki. Az elfogottakat a járőr, bűnjelekkel együtt, a d...i kir. ügyészségnek átadta.

*

V. Zoltán k...i lakos, fényképész, 1921. évben pénzhamisításért négyévi fegyházbüntetést kapott. E büntetéséről feltételesen szabadságra engedték. E szabadságot nevezett K...-ban töltötte, minek leteltével ismeretlen helyre távozott.

1928. decemberben a k...i örs bizalmasan arról értesült, hogy V. Zoltán K...-ban tartózkodása alatt, M. József és M. Péter k...i gyanus egyénekkel volt bizalmas összeköttetésben, a puhatolások folytán alapos lett a gyanu, hogy nevezettek ismét pénzhamisításon törtek a fejüket.

Az összes szereplőket az örs titokban figyelte.

V. Zoltán a karácsonyi ünnepekre hazajött, amiről előzőleg már az örs tudomást szerzett.

Az őrsparancsnok intézkedésére mind a három egyénél egyidőben egy-egy járőr meglepetésszerűen megjelent s felszólították a gyanúsítottakat, hogy a pénzhamisításnál használt eszközöket, hamis bankjegyeket azonnal adják elő.

Ennek az erélyes és körültekintő fellépésnek meglepő eredménye volt. M. József ijedtében beismerő valló-

mást tett, megnevezte társait, a hamisításhoz használt fényképlemezeket és a már elkészített bankókat a járőrnek azonnal átadta. A másik két szereplő e bizonyítékok súlya alatt szintén beismerte cselekményét. A további nyomozás a banda előző üzelmére is napvilágot derített; kitünt, hogy hamis pénz készítésére többekkel szövetkeztek. Házkutatások során előkerültek az összes eszközök, vegyszerek.

A bűnösöket a d...i kir. ügyészségnek átadták.

*

1929 június 26-án az o...i izr. hitközség az o...i csendőrörsön jelentette, hogy az ottani templomba betörték és a templomból a legértékesebb kegytárgyakat ellopták.

A helyszíni szemle megállapította, hogy az ajtók, ablakok zárva voltak, a záron erőszak nyoma nem látszott. Az elloptott dolgok között volt egy félliteres ezüst kehely: „Schwarz Jakabné 1914” felírással, valamint egy fehérrojtos damaszt szekrénytakaró is. Az összes kár 520 pengő.

A nyomozás nem sok kilátással kecsegtetett, tekintve, hogy a legcsekélyebb támpont sem állott rendelkezésre. A lopás időpontja is ismeretlen volt, senki sem tudott semmiféle felvilágosítással szolgálni.

Sz. th. a nyomozás során egyik távoli községben lakó zsidó metszőt is felkereste, kitől megtudta, hogy a lopás előtti napokban nála járt egy S. nevű zsidó kéregető, aki gyanus volt előtte, mivel éjjel 24 óra tájban tért be hozzá s tudja azt is, hogy nevezett O. község felől jött.

S. lakóhelyét sikerült kinyomozni. A járőr azonnal D. városba utazott — 40—50 km — és S.-t államrendőrségi közegek jelenlétében a lakásán kikérdezte. S. természetesen mindent tagadott. Sz. th. azonban az asztalon egy rojtos takarót látott, minek holszerzésére S. zavaros választ adott, majd megtörve beismerte a lopást és előadta, hogy a templom egyik nyitva lévő ablakán bemászva, követte el tettét. A többi lopott holmit részben egyik d...i nagy ékszerüzletben, részben a későbbi nyomozások során S. lakásán sikerült megtalálni. S. ugyanis első ízben mindent nem adott elő. Az ezüst kehely — lecsiszolva róla a felírás — ugyancsak az ékszerüzletben volt már, a beolvasztáshoz előkészítve.

S. Németországba, Ausztriába és Csehszlovákiába szóló útlevéllel rendelkezett. Tekintettel a cselekmény súlyosságára és arra, hogy nevezett megszökésétől lehetett tartani, S.-t a járőr elfogta és a gy...i kir. ügyészségnek átadta, S. Ármin d...i ékszerészt pedig orgazdaságért feljelentette.

*

B. községben B. Imre nőtlen napszámos mint szokásos büntettes volt nyilvántartva. Mint figyelőlapos egyén az örs állandó ellenőrzése alatt állott.

Az örsparancsnok 1929 július hóban bizalmasan arról értesült, hogy nevezett egy ottani kereskedőnek több ízben, kisebb-nagyobb tételekben búzát ad el s ismervén B. szűkös anyagi viszonyait, biztosra vette, hogy a búza csakis lopásból származott.

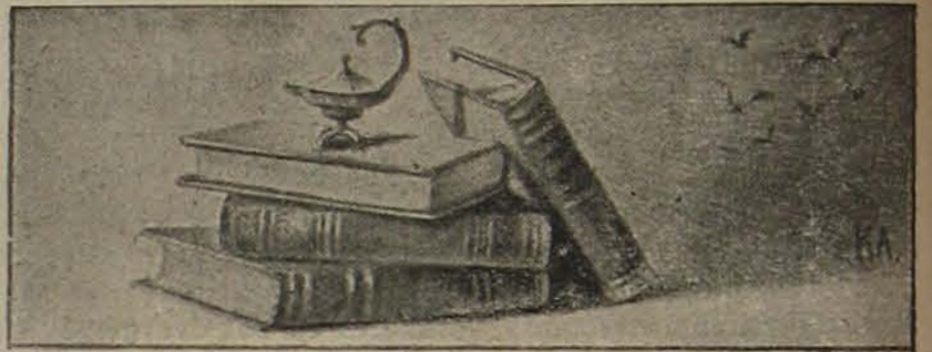
Gyanúsított lakása körül több ízben tartottak lesállást. 1929 október 6-án ismét lesállást tartott egy járőr, sőt a járőrvezető a gyanúsított kapuja ajtaját próbálta kinyitni, ami azonban zárva volt. Sehol semmi gyanus. Másfélórás portyázás után a járőr ismét visszatért s csodálkozással észlelte, hogy a kapu nyitva van. Óvatosan bementek mindketten az udvarra, ahol a kapu mögött a földön két zsák gabonát találtak. A járőr az udvaron lesállást tartott. Nemsokára megjelent B. Imre és egy harmadik zsákot hozott, majd ismét eltávozott, vala-

honnán a közelből egyenként még két teli zsákkal tért vissza. A járőr meglepetésszerűen előlépett és B. Imrét elfogta. B., mint akit a villám sújtott, elvágódott, majd a földön hánykolódva, jajgatni és nyöszörögni kezdett.

Erre gyanúsítottat megbilincseltek s villanylámpa segítségével a járőr a földön egy álkulcsot és két lakat-kulcsot talált. B. Imre rosszlétét azért színlelte, hogy a nála lévő kulcsokat a homokba elrejttesse.

A járőr a közelben lévő malomhoz ment és megállapította, hogy a kulcsok a malom lakatjait nyitják. Reggel a malomban rögtön leltároztak. Az igazgatóság szerint 92 métermázsza gabona és liszt tünt el, nem egész fél év alatt. A kár 1073 pengő volt. A lopásokat a gyanúsított rendszerint egyedül követte el, maga sem tudta megmondani, hány ízben. Kétszer öccse is segített neki.

A nyomozás befejeztével betöréses lopásért két egyént, orgazdaságért pedig hat egyént fogtak el, illetve jelentettek fel a járőrök.

CSENDŐR LEKSZIKON.

13. Kérdés. *Hét egyen összebeszél, hogy különféle vagyoni ellen irányuló bűncselekményeket fognak elkövetni s az elért anyagi haszon közös lesz. Ezt követőleg tervszerűleg megállapodnak, hogy közülük hárman két sertést fognak lopni. A cselekményt oly módon hajtják végre, hogy egyikük bemegy a sértett lakásába, azt szóval tartja, míg ezalatt a másik kettő elhajtja az udvarról a két sertést. A sertéseket a szövetkezet egyik tagjának lakására viszik s itt újból beszéd tárgya, hogy a sertések eladása után befolyt összegben mind a heten osztozkodnak. Milyen bűncselekményről van itt szó?*

Válasz. A bírói gyakorlat a Btk. 336. §-a 6. pontjában meghatározott tolvajszövetséget csak akkor állapítja meg, ha legalább két külön lopást követtek el a banda tagjai, mert a szövetség több lopás elkövetésére irányulván, a több lopás elkövetése teszi tárgyi alapját a tolvajszövetség jogi kérdésének.

A kérdésben feltett esetben csak egy lopásról lévén szó, a lopásban résztvevők büntetőjogi felelősségét egyenként kell megállapítani, nem lévén természetesen kizárva, hogy a bűbandának azok a tagjai is felelősséggel tartoznak, mint felbujtók (ha a lopás tervének megbeszélésében résztvettek), akik a lopás végrehajtásában cselekvőleg nem működtek közre. Szó lehet természetesen a banda többi tagjainak feleletre vonásáról orgazdaság miatt, ha a lopott tárgy elrejtése vagy elidegenítésében való más közreműködés bizonyul rájuk.

14. Kérdés. *Az örskörletünkben van egy földbirtokos, aki rendkívül nagybecsüli a csendőrséget. Ennek a földbirtokosnak úgy esik az egyik tanyája, hogy a járőröknek ott rendszerint pihenőt kell tartaniok, mert azon a környéken nincs több alkalmas hely, ahol pihenni lehetne. A tanyán pihenőszoba van a csendőrök részére biztosítva, a földbirtokos pedig kiadta a rendelkezést, hogy az ott megforduló csendőrijárőröknek aszerint, hogy milyen időben érkeznek, megfelelő étkezést kell kiadni. Az étkezésért a járőrtől nem fogadnak el semmit, a gazdának vagy a feleségének sem lehet borraváót adni, azért a járőrök a gyermekeknek szoktak minden egyes alkalommal 40—40 fillért adni. Kérdés: Ingyenellátásnak tekinthető-e, ha a járőrök a földbirtokos által felajánlott étkezést elfogadják és ellenszolgáltatásnak lehet-e tekinteni a járőrök részéről a gyermekeknek adott jutalmakat, tekintve, hogy másnak nincsen kinek fizetni, mert senki sem fogadja el a fizetséget? Megjegyzendő, hogy a földbirtokos tanyán soha semmi baj nincsen s a birtokos az örsnek sohasem ad dolgot.*

Válasz. Mindenekelőtt jöjjünk tisztába az „ingenyellátás” fogalmával. Mi az ingenyellátás? Olyan ellátás, vagyis olyan

természetben való szolgáltatás, amelyet a csendőr sem meg nem fizetett, sem nem viszonzott.

A kérdésben szereplő földbirtokos úgy adta ki a rendelkezést, hogy a tanyáján megforduló járőröknek ingyen kell az étkezést kiszolgáltatni, sőt valószínűleg egyenesen meg is tiltotta, hogy a tanyásgazda vagy a felesége a járőröktől az étkezés fejében valamit elfogadjanak, mert ha nem tiltotta volna meg, elfogadnák. A földbirtokosnak kétségkívül az volt a szándéka és az óhaja, hogy a csendőrök az ő tanyáján ingyen jussanak étkezéshez.

Nem változtat a dolgon, hogy ezzel szemben a tanyán megforduló járőrök viszont fizetni akarnak az étkezésért. Miután azonban a fizetséget senki nem akarja tőlük elfogadni, azzal nyugtatják meg magukat, hogy a gyermekeknek jutalmat adnak, úgy fogva fel a dolgot, hogy ilyenformán mégsem étkeztek ingyen, mert az ellátást a gyermekeknek adott összeggel némiképpen viszonyozták.

Önként értendő, hogy a járőrök helytelenül gondolkodnak. A gyermekeknek, vagy egyáltalában harmadik személyeknek, cselédeknek stb. adott jutalom vagy borra való nem változtat azon a tényen, hogy a csendőrök magától az adományozótól, jelen esetben a földbirtokostól ingyen fogadták el az ellátást. Aki a vendéglőben jól megebédel, athat akár mennyi borra való a pincérnek, ha az ebédet magát is meg nem fizeti, ingyen étkezett.

Ismerjük az ellenvetést is. Az ellátást felajánló földbirtokos vagyos ember, aki a csendőröknek nyújtott étkezést meg sem érzi. Ninesen rászorulva arra, hogy a csendőrök az étkezést neki megfizessék, de fel sem lehet neki azt ajánlani, mert megsértődnek.

Ez a felfogás is helytelen. Az utasítás nem azt mondja, hogy csak szegény embertől nem szabad ingyenellátást elfogadni, hanem azt tiltja, hogy a csendőr ingyenellátást egyáltalán, tehát bárkitől is elfogadjon. Nemcsak azért, mert a csendőr ezáltal lekötöztettségé válik annak, akinek az ingyencsaját elfogadta, hanem, mert az ilyen felajánlás és annak elfogadása mélyen sértik a csendőr és a csendőrség önértékét és tekintélyét.

A csendőrség iránt való önzetlen szeretetből és nagyra-becsülésből nem igen szoktak áldozatot hozni az emberek. Lehet, sőt valószínű, hogy a kérdésben szereplő földbirtokos kivétel, nekünk azonban akkor, amikor általános szabályokat állítunk fel, nem a kivételek, hanem a szabályok után kell indulnunk. Bármennyire önzetlenül látja is szívesen valaki a csendőrt, a barátkozás mögött mindig ott van a gondolat, hogy jó a csendőroket lekötöztetni, az ember sohasem tudhatja, mikor lesz rájuk szüksége. A szóban forgó földbirtokos eddig az örsöt nem vette ugyan igénybe, de csak azért, mert nem volt szüksége rá. Mihelyt szüksége lesz csendőrré, azonnal jelentkezni fog. Lehet, hogy szabályszerű dolgot fog kérni, de az is lehet, hogy úgynevezett „szívességet“. Az ilyen „szívességek“ pedig a legtöbbször szabálytalanságok, mert ha szabályszerű dolgok lennének, nem kellene azokat szívességből tenni. Nem kerül-e az örs ferde helyzetbe az illető úrral szemben, akinél a járőrök éveken keresztül ingyen étkeztek, nem érzik-e a lekötöztettségüket és azt a kötelezettségüket, hogy a sok ingyenebédet meg vacsorát mégis csak illenék valamivel viszonyozni. Alkalom lévén a viszonzásra, a földbirtokos kérését tehát nem lehet egtagadni. A csendőr cselekedetét tehát már nem a kötelességtudás és lelkiismereteség, hanem az elfogyasztott ebédek és vacsorák irányítják.

De nem szabad figyelmen kívül hagyni egy másik fontos körülményt sem.

A mai gazdasági és szociális viszonyok mellett gyakran előfordul, hogy a csendőrnek a munkások és munkaadók viszálykodásaiból keletkező rendezetlenségekkel fel kell lépnie. Nagyon természetes, hogy mindkét fél teljes bizalmát csak akkor élvezheti a csendőrség, ha egyiknek sincsen lekötöztetve. Már pedig ha a munkásság vagy a cselédség tudja és látja, hogy a csendőrök állandóan az ő gazdájuk vagy munkaadójuk nyakán élösködnek, azonnal felmerül részéről a gyanúsítás, hogy a csendőr a földbirtokos, a gyár vagy a bányavállalat javára és a munkások hátrányára elfogultan intézkedik, mert a birtokosnak, gyárnak, bányának az állandóan élvezett ingyenellátások révén le van kötelezve. És — valljuk meg őszintén — van is a dologban valami, mert azt az örsöt, amely valakitől kedvezményeket fogad el, még akkor sem lehet teljesen elfogulatlanának és pártatlannak tekinteni, ha valóban az lenne is.

A legaggályosabb azonban az ingyenellátás elfogadása a csendőr és a csendőrség tekintélye szempontjából.

Aki másnak a nyakán fizetség nélkül szokott élösködni,

azt ingyenélőnek nevezik. Már pedig a csendőr nem lehet senkinek az ingyenélője. Koldusoknak és szegényeknek szoktak fizetség vagy viszonzás nélkül enni adni, nem hiszük azonban, hogy akármelyik csendőr hajlandó lenne magát ezekkel a szerencsétlenekkel egy sorba helyezni. Önértékes ember csak olyan megvendéglést fogad el, amelyet viszonzni tud. Miután azonban a csendőr senkit sem tud a lak-tanyába annyiszor meghívni, ahányszor ő az illetőnél a szolgálat alkalmával étkezik, világos, hogy legjobban cselekszik, ha a maga emberségéből él meg, így legalább a maga ura marad, nem kell kezét csókolnia senkinek, nem kell földig hajolnia senki előtt az ételért, amit megesszik.

Nem igaz, hogy a tekintélyesebb vagy vagyosabb egyének által felajánlott ingyenellátást nem lehet visszautasítani, mert az ember megsérti vele a felajánlót. Lehet, hogy van, aki a forma kedvéért úgy tesz, mintha megsértve érezné magát, egészen bizonyos azonban, hogy a valóságban egy cseppet sincsen megsértve, ellenkezően: magában még nagyobb tisztelettel és nagyra-becsüléssel lesz a csendőrök iránt, akik a felajánlást illő formák között visszautasították. Sohasem hallottuk, hogy egy ingyenellátás visszautasításából valaha is komoly harag származott volna. De induljon ki csak mindenki önmagából. Képzeld el, hogy ő nem csendőr, hanem jómódú polgárember, akihez beállít két csendőr. Vajjon melyiket fogja a kettő közül többre becsülni: azt-e, aki az első invitálásra mohón nekimegy az enni- és innivalónak, mintha napok óta nem evett volna, vagy pedig a másikat, aki udvariasan megköszöni a szíves meghívást, de nem fogadja el. Ugye, hogy a másodikat? Nos hát akkor, miért gondolkodnának rólunk mások másképpen?

Az ingyenellátás különösen veszélyessé válhatik ott, ahol rendszerint borozással szokott párosulni. A legtöbb szolgálatban való leittasodás és az ezt rendszerint követni szokott szerencsétlenség úgy kezdődik, hogy a járőrt valaki meghívja ebédre-vacsorára, vagy „egy pohár borra“. A meghívó persze nem sokat törődik azzal, hogy mennyit eszik vagy iszik, mert a vendégeskedés után úgyis lefekszik aludni, a csendőrnek azonban tovább kell portyáznia, vagy ha ő is lefekszik, akkor meg az a baj. Vannak, akik egyenesen virtust csinálnak abból, hogy a vendégüket leitassák s ha a vendég történetesen csendőr, őt is. Azt hiszük, éppen elegendő szomorú esetet közöltünk már a Csendőrségi Lapokban, amelyekből ezen a téren okulást lehet meríteni.

A magunk részéről tanácsoljuk tehát minden bajtársunknak: legyen sokkal büszkébb annál, semhogy bárkinek az alamizsnáját vagy a kegyelemkenyerét elfogadja. Ha pedig azt valaki felajánlja neki, felelje a csendőr ezt: „Nagyon köszönöm a megtisztelő meghívást. Én a magam részéről feltétlenül szerencsémnek tartanám, ha elfogadhatnám. De mivel szolgálatban állok, ragaszkodnom kell az utasításunkhoz, amely szigorúan megtiltja nekünk, hogy bárkinek a vendégszeretetét igénybe vegyük. Kérjük, tessék belátni a mi helyzetünket s ha ezzel a vonakodásunkkal a kedves háziasszonyt vagy a házigazdát akaratlanul is megbántanók, nagyon kérjük, hogy azért ne reánk, hanem arra a szigorú utasításunkra tessék haragudni.“ Nem hiszük, hogy akadna ember, aki egy ilyen válasz után ne tisztelné a csendőrök álláspontját és aki valóban megharagudnék a visszautasítás miatt.

Jegyezzük meg magunknak, hogy nem mindenki kínálja a csendőrt igazán átértett szívességből, hanem sokszor csak félreértett vendégszeretetből vagy éppen kényszerűségből. Vannak, akik azt hiszik, hogy illetlenséget követnek el, ha a náluk megforduló összes csendőröket „legalább valamivel“ meg nem kínálják, ámbar manapság már az ilyen túlzottan vendégszerető családok kezdnek mindinkább ritkulni. Különösen ügyeljen a csendőr arra, hogy olyan helyen ne fogadjon el semmit, ahol a járőröknek gyakrabban kell megfordulniok, tehát pl. a községi bíránál, a pihenőhelyként gyakran igénybevett tereptárgyaknál stb., mert ilyen helyeken a gyakran megjelenő járőrök a háziakra nézve nemcsak kényelmetlenséget, hanem esetleg anyagi terhet is jelenthetnek. Arra kell tehát törekedni, hogy a járőrök, minél kevésbé legyenek terhére annak, akinél megpihennek vagy étkeznek s akkor nem fogják a csendőröket olyan arccal fogadni, mint a fogfájást. Ott, ahol lehetséges, célszerű időnként a pihenőhelyeket is változtatni, azokat a házakat azonban, ahol a csendőröket túlerélyesen szokták invitálni és ahol az ivást szünetre ráerős-szolják, mindig és feltétlenül kerülni kell, sőt helyesen cselekszik az örsparancsnok, ha az ilyen helyekre való betérést egyenesen meg is tiltja.

Felmerül azonban mindezek után a kérdés, hogy ha a csendőrnek szolgálatban senkitől sem szabad étkezést elfogad-

nia s a kocsimba sem szabad étkezés végett betérnie, hogyan oldja meg a szolgálatban való étkezést?

Kétségtelen, hogy a vezénylési pótdíjnak legutóbb történt leszállítása a külszolgálatban álló járőrök élelmezése tekintetében az eddiginél kevésbé kedvező helyzetet teremtett. De ha figyelembe vesszük a vezénylési pótdíjnak háborúelőtti összegét, amely 12 óránként csendőrnél 1 korona, altisztnél pedig 1 korona 20 fillér volt, valamint, hogyha tekintetbe vesszük az élelmiszeráraknak utóbbi időben beállott nagymértékű csökkenését, akkor meg kell állapítanunk, hogy a vezénylési pótdíj összege a leszállítás dacára is lehetővé teszi, hogy a külszolgálatban álló csendőr magát megfelelően élelmezhesse.

Az élelmezés alatt természetesen nem vendéglőbeni étkezést kell érteni, mert erre a vezénylési pótdíj összege valóban nem volna elegendő, de ezt annál kevésbé lehet számításba venni, miután a vendéglőbe térés és ott étkezés anélkül is meg van tiltva. A járőrnek tehát más módon kell gondoskodnia a maga élelmezéséről.

Azt, hogy a járőrök a közgazdálkodás készletéből magukat táskaelelemmel ellássák, csak nagyon jó anyagi körülmények között levő közgazdálkodásnál tartjuk esetleg helyesnek, de itt is csak esetleg, mert az ilyen tarisznyázás rendszerint nézeteltérésekre szokott vezetni. Legfeljebb kenyeret vigyen a csendőr magának a közgazdálkodásából, de azt is csak ott, ahol az őrlátban nem lehet kapni. Egyébként a leghelyesebb, ha a csendőr a vezénylési pótdíj összegét, amelyet amúgy is arra a célra kap, élelmiszer beszerzésére fordítja. Ezzel kíméli a közgazdálkodást, amelynek vagyona végeredményében az övé is. Semmiestre sem szabad arra törekedni, hogy a csendőr a vezénylési pótdíjat vagy annak egy részét megtakarítsa, mert az ilyen törekvés vagy a kellenél gyengébb táplálkozásra, vagy pedig ingyenellátás elfogadására, esetleg éppen keresésére vezet.

Nem helyes, ha a csendőr külszolgálatban állandóan szalonnával és hideg húsneműekkel táplálkozik. Mert igaz ugyan, hogy a szalonna és a húsnemű aránylag olcsó, kis helyen elfér, könnyen vihető és hosszabb időre kelt jóllakottságot, mégis a hosszabb időn keresztül hideg étkekkel táplálkozás évek múlva emésztési zavarokat, sőt gyengébb gyomorú embernél gyomorbajt is okozhat.

Mindenekelőtt törekedjék arra a csendőr, hogy külszolgálatban változatosan étkezzék. A húsételet, tejet, tojást, vaját a lehetőség szerint változtatni kell, tejet, tojást, ha lehet melegen, felforraltva, illetve elkészítve kell fogyasztani. Helyesen cselekszik a csendőr, ha néha leveskockákat, teát, cukrot, citromsót, kávékonzervet visz magával szolgálathoz, ezekkel pár perc alatt kellemes meleg levest, teát, kávé készíthet magának. A teát természetesen nem szabad rummal inni.

Különösen figyelmébe ajánljuk bajtársainknak, hogy próbálkozzanak meg a konzervfogyasztással. Manapság már a legfinomabban elkészített ételeket lehet konzervalakban kapni. gulyást, pörköltet, burgonyát, főzeléket, töltött káposztát stb. stb., úgy, hogy a csendőr, aki egy ilyen konzervet a járőrtáskájába tesz, azt bárhol pár perc alatt felmelegítheti s már meg is van a rendes, meleg, kiadós, jóízű étkezése. Amelyik örs katonai konzervet akar, azt is kaphat, de az úgynevezett turistakonzervek is igen jók, kiadósak és ami a fő, aránylag olcsók. A csendőr vezénylési pótdíja mindenestre elegendő ahhoz, hogy abból szerény reggeli és vacsora mellett ehétre egy jó konzervet is elfogyaszthasson.

A csendőr arra, hogy magának egy kis levest, teát, kávé stb. megfőzzön, tejet felforraltan vagy egy konzervet megmelegítsen, mindenütt talál alkalmat, ahol tűzhely van. Ott, ahol rendes pihenőszobák állanak rendelkezésre, helyesen teszik a csendőrök, ha közösen beszereznek egy-két lábast vagy högrét, amelyekben főzni vagy melegíteni lehet, azok felmosását a háziasszony bizonyára szívesen megteszi.

Egyszóval: leleményes csendőr tud magán segíteni. És ha annyi sok ezer bajtársunk megél anélkül, hogy bárkinek a nyakán élösködni lenne kénytelen, akkor meg kell élnie annak a néhány örsnek is, amelynek egyik-másik földhirtokos, bérlő vagy gyárvaló ingyenellátást ajánl fel. Legyen a csendőr sokkal hüszkébb, semhogy éhesmódra lesse, hogy hol és kinél tudna jobban és többet potyázni.

Legvégére hagytuk Szolgálati Utasításunk tilalmát, amely mindenféle ingyenellátás elfogadását rendkívül szigorúan, sőt ismétlődés esetén a szolgálathoz való azonnali elbocsátás terhe alatt tiltja. Mindenképp átláthatja, hogy érdemes-e egy sokszor fillérekért többet nem érő tányér ételért odadobni a csendőrteljesítőt és kockáztatni a sokkal nagyobb darab kenyeret, amelyet az állam ad.

A honvédelmi miniszter megsérült. Gömbös Gyula honvédelmi miniszter folyó hó 16-án délelőtt megsemmisítette Budatétényben a honvédség lögyakorlatait. Gyakorlat közben egyik kézigránát robbanásakor egy szilánk megsebesítette a honvédelmi miniszter ballábát. A miniszter kíséretével azonnal autón a 3-as számú honvéd- és közrendészeti kórházba ment, hol a 4 cm mély sebet kimosták, bekötötték, majd az esetleges fertőzés elkerülése végett tetanusz injekciót kapott. Ezután lakására ment, hogy a szerencsére nem súlyos sérülést kipihenje.

Az olasz légügyi miniszter köszönő távirata a kormányzóhoz. A Kormányzó Úr Ö Főméltósága az olasz repülőraj Braziliába érkezése alkalmából táviratban üdvözölte Italo Balbo olasz légügyi minisztert, a repülőraj vezetőjét. Italo Balbo a braziliai Port Natalból a következő szövegű köszönő táviratot intézte a Kormányzó Úr Ö Főméltóságához: „A lovasias és nemes magyar nemzet fejének üdvözléte annál inkább megindította szívünket és megtesztelt rajomnak óceánrepülését, mert annak a nemzetnek fejétől származik, amely nemzetet az olasz nép és különösképpen én magam, annyira a szívünkbe zártunk. Kérem Főméltóságodat, fogadja szívesen hála lelkiünkől fakadó köszönetünk kifejezését. Italo Balbo.”

A budapesti csendőrtiszt társalgó közgyűlése. A budapesti csendőrtiszt társalgó és étkezde rendes évi közgyűlését január 12-én tartották meg a társalgó helyiségeiben Lábady Kálmán ezredes elnöklete alatt. Megjelent a gyűlésen Monostori Erreth Aladár tábornok, a m. kir. csendőrség felügyelőjének helyettese s a Budapesten állomásozó csendőrtisztikar zöme. Tárgysorozat: Kontra Kálmán százados és Polónyi Andor g. százados beszámolója a múltévi számadások átvizsgálásáról, amelyeket rendben s helyesen találtak. Bérczy Gyula g. százados a társalgó vagyoni helyzetéről, Scholtisz József százados, a tiszt étkezde gondnoka, az étkezde vagyoni helyzetéről, Varga László g. százados pedig a könyvtár könyvállományáról számolt be. Valamennyiük eredményes tevékenységét a közgyűlés elismerte s egyhangúlag mondott önzetlen munkásságukért köszönetet. Az 1931. évi választmány megválasztása során a pénztárnok, a tiszt étkezde gondnoka és a könyvtáros egyhangú választás eredményeképpen továbbra is megmaradtak tisztségükben. A vigalmi bizottság elnöke a folyó évre: dr. Szücs István őrnagy, tagjai: Skerlán Kálmán százados és Sipos Lajos g. főhadnagy. A közgyűlés a választmány tagjainak, különösen pedig Scholtisz József százados gondnoknak a társalgó és az étkezde vezetése körül kifejtett igen buzgó, önzetlen és eredményes működéséért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

Dicséret. A m. kir. csendőrség felügyelője Szatai László budapesti I. kerületbeli tisztihelyettest, mert mint a baglyasaljai — különösen exponált bányatelepen fekvő — örs parancsnoka, az örskörletben igen nagy elővigyázattal és fonalorlással működött, a közbiztonságra veszélyes 18 egyént fáradságot nem ismerő kitartással, leleményességgel és nagy szaktudással teljesített nyomozás során leleplezett és elfogott. Az illetőket nagyszámú röpirattal és egyéb bűnjellel az igazságszolgáltatás kezébe juttatta, mely példásan erélyes eljárásával az állami és társadalmi rend felforgatására irányuló szervezkedést csírájában elfojtotta, — dicsérő okirattal látta el.

A m. kir. budapesti I. kerület parancsnoka dicsérő okirattal látta el: Vízkeleti József tisztihelyettest, mert 29 rendbeli lopás tettéseinek és egy vásári tolvajszövetkezet tagjainak, valamint a bűnjeleknek kézrekerítésében járőrvezetői minőségben nagy buzgalommal, szakértelemmel, igen eredményesen működött; Földvári Leó tisztihelyettest, mert a ceglédi örskörletben előfordult betöréses lopások színhelyén észlelt

adatokat egybevetve, helyes közbiztonsági érzékkel következtetett az elkövetők ismertetőjeleire s ezek alapján több hónapig tartó lankadatlan figyellel és puhatalással, végül 274 órán át végzett, fáradságot nem ismerő, buzgó és szakzerű nyomozás során többrendbeli betöréses lopás és orgazdaság tolvajszövetségbe tömörült tetteit a bűnjelek nagyrészenek kézrekerítése után az igazságszolgáltatás kezébe juttatta; *Kelemen Lajos II.* törzsőrmestert, mert a tápiószelvi és szomszédos örskörletekben sorozatosan elkövetett 23 rendbeli lopás tetteit szakavatott, leleményes és fáradságot nem ismerő nyomozás során járőrvezetői minőségben kiderítette és az igazságszolgáltatás kezébe juttatta; *Karabin János* tiszthelyettest, mert őrsparancsnokát, őrsparancsnokhelyettesi minőségben; *Bartó Lajos és Huszka József* törzsőrmestert, mert őrsparancsnokukat járőrvezetői minőségben a baglyasaljai bányatelepen igen nagy elővigyázattal és fondorlattal működött kommunista szervezet tizenhét tagjának leleplezésénél és elfogásánál, valamint a röpiratok és egyéb bűnjelek őrizetbevételénél nagy kitartással és odaadó buzgalommal támogatták és ezáltal az állami és társadalmi rend felforgatására irányuló szervezkedések csírájában való elfojtását nagyban elősegítették. *Nyilvánosan megdicsérte: vitéz Besenyei Mihály* törzsőrmestert, mert 9 évet meghaladó szolgálati ideje alatt példás magaviseletet tanúsított s az utóbbi években járőrvezetői minőségben a közbiztonsági szolgálatot általában, különösen azonban a gödöllői különleges szolgálatot készséges buzgalommal, jó eredményel teljesíti; *Tabajdi Imre* őrmestert, mert egy többrendbeli betöréses lopás és orgazdaság tetteinek, mint tolvajszövetség tagjainak kiderítése és az igazságszolgáltatás kezére juttatása érdekében járőrvezetőjét járőrtársi minőségben készséggel, odaadó buzgalommal, eredményesen támogatta; *Ferincz József* őrmestert, mert a tápiószelvi és szomszédos örskörletekben sorozatosan elkövetett 23 rendbeli lopás tetteinek kiderítésében járőrvezetőjét fáradságot nem ismerő készséges buzgalommal, eredményesen támogatta; *Koncz Antal* törzsőrmestert, mert 18 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt főként járőrvezetői minőségben a közbiztonsági szolgálatot készséges buzgalommal, odaadó ügyszeretettel, eredményesen teljesítette; *Kerekes Pál* őrmestert, mert főként járőrvezetői minőségben a közbiztonsági szolgálatot fáradhatatlan buzgalommal, igen eredményesen teljesíti; *Varga József VI.* őrmestert, mert főként járőrvezetői minőségben a közbiztonsági szolgálatot készséges buzgalommal, eredményesen teljesíti; *Dani József* őrmestert és *Csuka László* csendőrt, mert a baglyasaljai bányatelepen igen nagy elővigyázattal és fondorlattal működött kommunista szervezet 18 tagjának leleplezésénél és elfogásánál, valamint a röpiratok és egyéb bűnjelek biztosításánál járőrvezetőjüket nagy kitartással és odaadó buzgalommal támogatták s ezáltal az állami és társadalmi rend felforgatására irányuló szervezkedések csírájában való elfojtását nagyban elősegítették; *Prommer Mihály* őrmestert, mert vonaton utazása alkalmával, szolgálaton kívül, az utasokat éberrel megfigyelve, alapos gyanúkok alapján egy egyént igazoltatott s annak személyében egy erős felindulásban elkövetett, haláltokozó súlyos testisértés tettesét a menekülésben megakadályozott és az igazságszolgáltatás kezébe juttatott.

Az olasz ifjúság katonai kiképzése. A fasiszta milícia vezérkari főnöke, *Teruzzi* tábornok, most hozta nyilvánosságra az olasz ifjúság katonai kiképzéséről szóló jelentését. Eszerint abban a hat évben, amelyben a milícia feladata volt, hogy gondoskodjék az ifjúság katonai előképzéséről, 8700 önkéntes oktató nem kevesebb, mint 276.000 embert részesített kiképzésben. Még 600.000 ember vár kiképzésre.

Olasz légügyi statisztika. Az olasz légügyi minisztérium statisztikát tett közé az 1928 szeptembertől 1930 szeptemberig terjedő időben történt ejtőernyővel való legrásokról. Az ejtőernyő ez alatt az idő alatt 57 repülő életét mentette meg. A repülőgépek, szám szerint 57 darab, 16 millió líra kárértékben elpusztultak.

Erődítési munkálatok Franciaországban és Belgiumban. A francia határ lotharingiai részén a francia hadügyi kormányzat nagyszabású erődítési munkálatokat végeztet. A Mosel folyó mentén fekvő Anzelange községnél 45 hektár földet már kisajátítottak a VI. hadtest számára. Hivatalosan közléseket tettek, hogy további területek kisajátítása várható. Egy belga utásztisztekből álló bizottság a közelmúltban megsejtelte ezeket, valamint az Elzászban és a Rajna mentén folyó

erődítési munkálatokat, mert Belgium, francia példán indulva, saját határai mentén is erődítményeket akar létesíteni, illetve modernizálja azt a hatalmas, állandó erődítések-ből álló védőrendszert, melyet a németek 1914-ben lehengerelték. Vajjon ki ellen folyik a lázas erődítés? Csak nem a százezer német zsoldos ellen?

A porosz csendőrség veszteségei. A porosz csendőrség tagjai közül 1930. évben kötelessége teljesítése közben 4 csendőr veszítette életét. Bűnözőkkel és rendzavarókkal folytatott küzdelem során 45 csendőr sebesült meg. Ezenkívül további 75 csendőr szenvedett könnyebb-súlyosabb sérüléseket, különböző szolgálati ténykedések alkalmával. 1919 január 1 óta a porosz csendőrség vesztesége 154 halott és 935 sebesült.

A szovjet léghajóépítési programja. Egy angol lapban olvassuk, hogy a szovjet kormány kormányozható léghajóflotta építését vette tervbe. Az orosz légiügyek egyik irányítója kijelentette, hogy a hatalmas kiterjedésű országnak szüksége van emberek és áruk szállítására használható, nagy működési sugárral bíró olyan szállítóeszközökre, melyek hivatva volnának az ország egyes gazdasági centrumait egymással összekötni. Háború esetén egy ilyen légiflotta a hadseregnek is felbecsülhetetlen szolgálatot tenne.

Hadiözvegyek és hadiárvaik száma Németországban. Németországban 1930. év május havában, hivatalos összeírás szerint 378.007 volt a hadiözvegyek és 621.024 a hadiárvaik száma.

Tisztviselők illetékeinek csökkentése Németországban. A birodalom gazdasági és pénzügyi helyzetének biztosítása érdekében 1931 február 1-től kezdődően az összes állami alkalmazottak (időtartoznak a csendőrök is) illetékeit 6 százalékkal csökkentik. Ez a rendelkezés 1934 január 31-ig fog érvényben maradni. Az 1500 márka, vagy ennél alacsonyabb évi illetékeket nem csökkentik.

Gépjárműstatisztika. 1925-ben az Amerikai Egyesült Államokban minden 5 lakóra jutott egy-egy gépjármű; Franciaországban minden 24 lakóra; Nagy-Britanniában minden 21; Németországban minden 50; Olaszországban minden 129; Spanyolországban minden 35; Svájcban minden 32; Új-Zélandban minden 7; Ausztriában 85; Belgiumban 44; Jugoszláviában 888; Csehszlovákiában 165; Romániában 461 és Magyarországon 295 lakóra jut egy-egy gépjármű.

Mindenki Jogi Tanácsadója. Régen érzett hiányt pótol az a könyv, amely *dr. Szepesy Mihály* ügyvéd összeállításában most jelent meg a könyvpiacra. Az újabb időkben alkotott törvények és rendeletek tömegében a laikus közönségnek szinte lehetetlen már eligazodnia. A könyv felöleli mindama tudnivalókat, amelyeknek ismeretét az államhatalom polgáraitól joggal elvárhatja. Betűrendben látjuk felsorakoztatva a különböző magánjogi, kereskedelmi jogi, büntetőjogi szabályokat, a bírói és telekkönyvi eljárást, a különféle szerződések és beadványok szerkesztési szabályait a gyakrabban előforduló, megfelelő mintákkal. A szerző igen ügyesen szötte be az illeték-rendeleteket, illetékszabályokat minden egyes címmel (pl. örökösödés, adás-vétel, bérlet). Eltekintve attól, hogy magánélete keretében a csendőrök is előfordulnak magánjogi, adóügyi stb. problémái, a szolgálat szempontjából is kívánatos, hogy minél többen forgassuk ezt a kézikönyvet, mert a kizárólagos büntetőjogi tudás — bármennyire alapos legyen is az — önmagában nem elég biztos alap ahhoz, hogy a csendőr az eléje kerülő jogesetek labirintusaiban biztosan mozogjon, ha a jog többi ága ismeretlen terület számára. Általános jogi ismereteket, jogi érzéket ilyen összefoglaló kézikönyvből lehet a legkönnyebben elsajátítani. A könyv bolti ára 3.50 P, a csendőrség tagjainak 2 P és 12 f portó. Megrendelhető az „*Adózók Lapja*”-nál (Budapest, V., Bank-u. 3. szám.)

Álarcos-est az Országos Tiszti Kaszinóban. Az Országos Tiszti Kaszinó elnöksége a szokásos szombatesti táncok keretében f. é. február hó 14-én este 10 órakor kezdődő és reggelig tartó Álarcos-estet rendez II. emeleti nagy- és kisdísztermében. Az álarcos esten a megjelenés jelmezben kívánatos, az álarc viselése pedig az estélyen megjelenő hölgyekre nézve — korkülönbség nélkül — éjfélig kötelező. Éjfélig hölgyválasz. **Belépés:** Kaszinótagok tagsági, — családtagok (feleség és gyermek) családi-, tisztii özvegyek és árvaik jóléti igazolványaik, míg egyéb hozzátartozók és vendégek mozimeghívóik felmutatása ellenében nyernek bebocsátást. **Vidékről feljövő hozzátartozók és vendégek,** az elnökség engedélyének előzetes kikérése esetén vagy kaszinótagok által személyesen

körülmény nem forog fenn, akkor bizony a csendőr nézhet utána, bosszankodáson kívül mást nem tehet. Valószínűleg önök is átgondolták ezzel kapcsolatban az összes törvényadta lehetőségeket a további beavatkozásra, átgondoltuk mi is, eredmény: egyik sem alkalmazható erre az esetre. 2. A csendőrtisztek nősülésével kapcsolatban tudni kell, hogy nem a vagy on a fontos. Sokan fogják fel ezt a kérdést egészen tévesen. Nem okvetlenül szükséges, hogy az ara vagyont mutasson ki, elegendő azt igazolni, hogy a házasság a csendőr anyagi helyzetét nem fogja rontani, hanem ellenkezőleg: a házassággal a csendőrtiszt anyagi helyzete szilárdabb, jobb lesz. Ha ezt ki tudják mutatni, akkor a kérvényt — amikor majd egyáltalában be lehet nyújtani — beadhatja. 3. Nem hallottunk róla, különben is ez előreláthatólag minden kerületnél másként fog alakulni.

Komárom. Az igényjogosultsági igazolvány elnyerésének és az azzal ellátottak alkalmazásának új törvényhozási szabályozásáról egyik legközelebbi számunkban részletesen beszámolunk.

Örm. Várjon még néhány hetet s ha akkor sem érkezik értesítés az ügy elintézéséről, jelentse ezt örskihallgatáson s kérje, hogy a háborús emlékéremre vonatkozó igényjogosultsága szolgálati úton újra bejelentessék. Egy alkalommal utána jártunk egy ilyen ügynek s akkor megállapítottuk, hogy illetékes helyre az adatok nem érkeztek be, tehát elkallódtak. Lehet, hogy ez másokkal is megtörtént s ilyenkor nem lehet mást tenni, mint a bejelentést megismételni.

Anonymus. A csendőr nyilvános helyen nem teheti le a kardját, a templom pedig szintén nyilvános hely. Egyházi esküvő vagy áldozás alkalmával tehát — ha az templomban történik —, a csendőrnek kardosan kell megjelennie. Kivételes esetekben egyházi esküvőt és áldozást magánlakásban is lehet tartani, illetve végezni, ilyenkor természetesen a csendőr levetheti a kardját. De nem azért, mert egyházi szertartás részese, hanem, mert magánlakáson van. Ha megírta volna, hogy tulajdonképpen milyen gondolat vezette a kérdés feltevésében, többet is írhattunk volna ezzel a kérdéssel kapcsolatban.

Kárpáti. Olvassa el lapunk 1924. évi 9. számában „F. J. tiszthelyettes, Nagyoroszi” jeligére küldött üzenetünket. Lehetetlenség arra is időt találnunk, hogy egyesek nyugdíjidejét kiszámítsuk.

Jobb jövő. Kölcsönös áthelyezésekre vonatkozó leveleket nem közölhetünk.

Lovas. Csak mint rendfokozat nélküli honvédet veszik fel, azután egyéni rátermettségétől, magaviseletétől és a betölthető helyek számától függ, hogy mikor léphet elő. Volt csendőrtiszti rendfokozata e tekintetben mindenesetre előnyt jelent, de néhány év még így is elmúlik, mire a honvédségnél altiszt lehet. A honvéd továbbszolgáló altisztek nősülése nincsen százalékhöz kötve, erkölcsi és anyagi tekintetben azonban a honvédség éppen olyan gondosan és szigorúan kivizsgálja a nősülési kérvényeket, mint a csendőrség.

Zsidó lány. Nősülési kérvények sorsát nem lehet megjósolni.

Karancseszi örs. A kért számokat elküldöttük. A kérdést a Csendőrségi Közlönnyel kapcsolatban is rendezik.

Cs. K. örm. 1. Olvassa el mai számunkban „Komárom” jeligére küldött üzenetünket. 2. A hivatali segédalkalmazottnak is megvan a maguk ranglétrája és pedig hivatalonként más és más elnevezésekkel, de természetesen más és más javadalmazásokkal is. Ön azt akarja tudni, hogy ha az igényjogosultsági bizonyítvány alapján ilyen álláshoz jutna, mi lenne a fizetése. Ezt nem tudja megmondani önnek senki sem, mert először azt kellene tudni, hogy hol és mi lesz az állás. 3. Rémhír. 4. Hogy a nősülési kérvények beadására vonatkozó tilalom mikor szűnik meg, nem tudhatjuk. Ami az önök ügyét illeti, ahhoz nehéz hozzászólni. Mi úgy látjuk a dolgot, hogy a leány is fiatal s ha komolyan szeretik egymást, nyugodtan várhat. De hát ezt önöknek kell tudniok.

Szekszárdi tanalosztály. A keresett könyvek régi kiadása már régen elfogyott, újabb kiadás pedig nem került forgalomba. Többnyire az örskönyvtárakban találhatók, valahonnan esetleg kölcsön lehetne kérni.

Cs. J. örm., Derecske. Ha a járásbíró az egyiknek sem ítelt meg kártérítést, véleményünk szerint a másikat sem illet meg kártérítés, mert ugyanazon alkalommal s azonos körülmények között sérültek meg. Annak az elbírálása, hogy van-e alap kártérítési kötelezettségre vagy nincs, mindkettőnél azonos tényálladék alapján történik. Szerintünk tehát azt kell tennie, hogy a munkásbiztosító pénztár felszólításának nem tesz eleget, hanem polgári peres útra utasítja. Fel kell azonban

hívunk a figyelmét arra is, hogy a munkásbiztosító esetleg olyan újabb adatokkal, bizonyítékokkal léphet a bíróság elé, amelyek alapján az mégis megállapítja a kártérítési kötelezettséget, bár az első polgári pernek önre nézve kedvező eredménye elegendő alapnak látszik ahhoz, hogy egy második pernek nyugodtan nézzen eléje. Önnek egyébként mindössze annyi veszíteni valója van, hogy a végén legrosszabb esetben mégis fizetnie kell és pedig nemcsak a kereseti összeget, hanem vesztett per esetén, a perköltségeket is.

1917. Örskihallgatáson adja elő a háborús emlékérem igényjogosultságára vonatkozó jelentését, a feltételek megvannak. Csak azt nem értjük, miért jut ez ilyen elkésve eszébe?

Ny. L. törm., Kaposvár. Érdemet szerzett rá, megilleti a jutalom.

Bethlen. Kérjen az öccse szabadságot s nézzen utána ügyének a belügyminisztériumban személyesen. Ha már egy alkalommal beadta a kérelmét, szükségtelen azt megismételni. Azt jó lesz kikutatni, hogy Debrecen városa mikor terjesztette fel az ügyet s milyen szám alatt, mert ezeknek az adatoknak a birtokában könnyebben megtalálják a belügyminisztériumban az iratokat. Azokat az okmányokat, amelyek alapján annak idején az ön állampolgársági ügyét elintézték, öccse tartsa magánál, hogy szükség esetén azonnal be tudja mutatni. Ha öccse semmiképpen sem tudna erre a célra a közeljövőben szabadságot kapni, elintézheti helyette az ügyet esetleg ön vagy akármelyik ismerőse, aki erre vállalkozik. Ha erre sincs lehetőség, nem maradjon más hátra, mint a kérelmet benyújtani írásban s mellékelni hozzá azokat az okmányokat, amelyek az ön honosításánál szerepet játszottak. Nem vonatkozik ez természetesen olyan okmányokra, amelyek kizárólag az ön személyét illetik. Ne feledje el öccse felmutatni, vagy felterjeszteni azt az igazolványt sem — esetleg csak másolatban —, amelyet annak idején Debrecenben kapott. 2. A gazdasági tiszthelyettes-jelöltek rangsorát a vizsgaeredmények alapján állapították meg. Ez a rangsor addig is irányadó, míg a g.-tiszthelyettesi kinevezés meg nem történik. A szolgálati időt olyan esetekben vették figyelembe, amikor a vizsgaeredmények szerint ketten vagy többen is azonos rangsorolásra lettek volna jogosultak. De már most, hogy a rangsor megvan, a szolgálati idő s az, hogy valaki volt-e katona vagy sem stb. nem számít többé. Így van ez az örsparancsnokképző iskolát végzettek rangsorának a megállapításánál is. 3. A Csüsz. 22. pont utolsóelőtti bekezdése szerint alattas parancsnokságok a feljebbvaló parancsnokságokhoz „jelentéseket”, utóbbiak előbbiekhöz „meghagyásokat” intéznek. A gazdasági hivatalok ugyan nem parancsnokságok, az örsökkel folytatott levelezésük tekintetében azonban rájuk is a fentiek vonatkoznak. Felhívást csak polgári hatóságok intéznek az örsökhöz.

Gy. G. Örökbefogadott gyermek után a családi pótlékot folyósítják. Szolgálati úton kell az erre vonatkozó kérelmet — az örökbefogadási okmány csatolásával — felterjeszteni. — 2. A különbség csak az, hogy a nős nyugállományban is kapja a családi pótlékot. Egyebekben olvassa el lapunk 1924. évfolyamának 9. számában „F. J. tiszthelyettes, Nagyoroszi” jeligére küldött üzenetünket.

Erdély. 1. A háborús évek a nyugdíjba ezután is éppen úgy beszámítanak, mint eddig beszámítottak. — 2. Olvassa el mai számunkban „Gy. G.” jeligére küldött üzenetünk 2. pontjának az utolsó mondatát.

Amerika. Szolgálati úton terjessze fel kérelmét a külügyminiszter úrhoz. A kérvényben írjon meg minden adatot a lehető legpontosabban, különösen pedig azt, hogy legutóbb melyik állam melyik városában élt s ott is mi volt a közelebbi címe. A külügyminisztérium azután az illető állam magyar konzulátusa útján kutatni fog az édesapja után.

Balaton. A gazdasági tiszthelyettesi létszám jelenleg teljes. Újabb kinevezések csak a fogyaték arányában történhetnek. Valószínűleg csak 1—2 kinevezésre lehet a következő félévben számítani, aminek a fentiek mellett szervezési okai is vannak. Eddig 11-en léptek elő.

Ör—ör. A legkisebb rendfokozatú koronaőr havi szoldja 112.20 P. Vezénylési pótdíjat nem kap. A fogházór fizetése havonta 98 P és egyenruha. Lakás helyett lakbért kap. Hogy a csendőrség jogánysági tagjainak mi a szoldja, azt megtalálja a folyó évi zsebkönyvünkben, melyet most küldünk szét a megrendelőknek. A koronaőrségnél csak négy nős lehet a 24 főnyi legénységből, a fogházőrség tagjai azonban korlátlanul nősülhetnek. A koronaőrség katonai fegyver alatt áll, a fogházőrség polgári testület. Ami a tekintélyt illeti, az nem a ruhán, hanem a viselőjén múlik.

Tandíjmentesség. Közalkalmazottak gyermekei tandíjkezdéskor részeseznek, ha az iskolai bizonyítványukban elégségs-jegy nem szerepel, persze elégtelennek még kevésbé szabad előfordulnia. Az állami középiskolák egész évi tandíja különben 40 P, azt is négy részletben lehet fizetni. A tandíjkezdéskor abban áll, hogy ezt az egész tandíjat elengedik. Szeptember közepén kell az iskola igazgatóságához az erre vonatkozó kérelmeket benyújtani s ha a fiú jól viseli magát és a kedvezményes helyekre jobb jelölt nincsen, kivételesen még egy-két elégséges osztályzat mellett is megkaphatja a kedvezményt, amelynek a kiosztásában humánusan és megértően járnak el.

Erzsébet. Ez a Vendel, úgy látszik, nem hagyja önt aludni. Olyan Szent Vendelről, aki az állatok patrónusa lenne, nem tudunk. Kérje meg a totiszerenno urat, talán ő tudni fogja. Egyébként a múltkor nem Vendelről, hanem Vencelről volt szó, legfeljebb a nyomdász cserélte fel a két betűt. Bár ennél nagyobb galibát sohase esemhammal.

Szilveszter. A népjóletti minisztériumban van egy ilyen nevű úr; közegészségügyi felügyelő. Ha gondolja, hogy ő az, akkor a minisztériumi címre írjon neki.

Jó barát. Igen, az egy kissé furcsa, de hat a művészek sok mindent megengednek maguknak. Mi a mi művészeinket ilyen szempontból is ellenőrizzük, azért a lapunkban közölt csendőrrajzokon ilyen hibák tudunkkal nem fordultak elő.

M. örm. A levelet nem volt joga felbontani, az óvatosság túlzott volt. Egyébként az ügy az előjáró parancsnokságok elé került s így mi nem foglalkozhatunk vele.

P. Gy. th. es B. I. törm., Szombathely. A pályázatokat a 12-iki postával kaptuk, nem vehetnek részt.

Vitatkozók X. 1. Az eskü vége: amen, vagyis: úgy legyen! Más befejező szertartásról mi nem tudunk. A nyugtatt, illetve zárt ujjaknak semmi olyan értelme és jelentősége nincsen, amelyet önök próbálnak nekik adni. Az ujjakat azért kell úgy tartani, mert ez az általánosan s nálunk is elfogadott eskükéztartás. Amit aztán magához az eskü tényéhez, mint annak jelentőségét magyarázó gondolatokat fűznek, az mindenesetre helytálló. Röviden: aki Isten nevére esküszik, Isten hívja ki maga ellen, ha esküjét megszegi. Ez adja meg az eskü tulajdonképpeni súlyát s ez a hatalom az, ami minden esküszegőt előbb-utóbb, de utólr. — 2. Az állhatatosságot mi sem magyarázhatjuk másként, mint ahogyan azt önök a levél szerint teszik, ilyesmit különben is nehéz bővebben magyarázni, mert minden hozzáfűzött szó más és más fogalmat is jelent egyben s azok azután ilyen alapon megint csak magyarázatra szorulnának. Ezeket a fogalmakat érezni s érteni kell, anélkül, hogy más szavakkal keressünk rájuk magyarázatot. A nyelv kifejező, megértő és megértető képességét mindenkinek minél több olvasással kell magában fejlesztenie, hogy a fogalmak köre gazdagodjék s minden szónak a tágabb, mélyebb értelmét és jelentőségét is magának a szónak kiejtéséből, olvasásából megértse az ember.

Petróleumforrás. 1. Földtani Intézet (Budapest, VII., Stefánia-út 14. sz.) irányítja a földgázak kutatását a pénzügyminisztérium földgázkutató osztályának közvetlen fennhatósága alatt. Érdeklődésekkel, bejelentésekkel a Földtani Intézethez kell fordulni. — 2. A Szut. nem mondja meg, hogy nős csendőr a napos szolgálat keretében nem köteles a laktanyában aludni, tehát — elvileg köteles. Az őrsparancsnok azonban megteheti, hogy az amúgy is a laktanyában éjszakázó nőtlenek egyikével helyettesíteti a nős napos csendőrt, hogy az aludni hazamehessen. Ha csak rendkívüli okok nem teszik szükségessé, mi fölöslegesnek látjuk, hogy az otthon alvó nőtlen legénység mellett a napos nős csendőr is a laktanyában aludjék. — 3. A kincstári lábbelire patkót a sajátjából kell vennie. A gumisarak nincs rendszeresítve, de nem baj, ha azzal látja el a lábbelijét. De gumisarakkal portyázni már kínos és költséges dolog.

Dráva. A magasabb havizsold-fokozatba való besorolást a belügyminiszter úr tartotta fenn magának, mindaddig tehát, amíg erre vonatkozólag a belügyminiszter úr nem intézkedik, a besorolásra vonatkozó felterjesztéseket mellőzni kell. A beadványok lajstroma igazodik a rendeletekhez s nem fordítva.

Sz. I. I., Szombathely. Előfizetése folyó évi március 31-én jár le.

G. I. örm., Alsódabas. Előfizetését a jövő év június 30-ig rendezte, másfél évig tehát ezzel gondja nincsen.

1360. Régi gömörmezei család az. öné, Mihály, János, András, Ferenc felsőszuhai lakosok, István és Péter Sajóvámosra költöztek. Ez utóbbiak nemességének igazolására 1756-ban Borsod megye közgyűlésén I. Lajos királynak egy 1360 pünkösdi hetében kelt határjárás parancsát mutatták fel,

amelyet a király leánynegyed kiadása végett az egri káptalanhoz intézett. Az oklevél szerinti leszármazása a Járdánházyaknak: Gyurk de Mocsolás Jordán nevű fiának Mihály, Tamás és János nevű fiaitól. (Lásd: Csoma József: Abaujtorna vármegye nemes családjai 285. és 286. lap, a teljes családfát lásd: Dr. Forgón Mihály Gömör-Kisbont vm. nemes családjai című művében.) A családra vonatkozó régi iratok különben Járdánházy Dénesnél voltak még 1809-ben is Putnokon. Ha még többet akarnak tudni, ezen a nyomon kutassanak. A kezében levő oklevél hiába keresi a címet, mert címeres nemesi oklevele 1300—1400 között csak 3 magyar családnak volt, ezek a magyar heraldika legrégebb emlékei. (Lásd: Aldásy Antal: Címertan. — A magyar történettudomány kézikönyve. — 1923.) A Járdánházy-család címeréről a genealogiai szakmunkákban sehol sem lehet adatot találni. Végeredményében úgy látjuk, hogy a birtokában levő oklevél a nemességet igazolja — ha 1756-ig okmányokkal tudja a leszármazását igazolni — s hogy a címer körül zavarok vannak, annak éppen a nemesség nagyon régi eredete az oka.

Turul-émlék. Az ön esetében az apaság megállapításakor a bíróság bizonyítékként fogadta el tagadásával szemben a felperes nő eskü alatt tett vallomását, valamint az ön által említett levelet, ami bizonyára valami szerelmes levél volt, vagyis olyan, amelyből bensőbb összeköttetésre lehetett következtetni. Ezzel szemben nem volt súlya annak, hogy a felperes nőhöz más férfi is járt, különösen, ha nem lehetett igazolni, hogy ez a férfi a felperes nővel viszonyt folytatott. Nagyobb súlya lett volna annak, ha ön a perben igazolni tudta volna, hogy a nő ez előtt a férfi előtt beismerde, hogy a gyermek tőle való, ezt ez a férfi tudomásul is vette s csak akkor lépett fel a nő ön ellen, amikor ez a férfi kijelentette, hogy a csendőrség kötelékéből kiválik. Ha ezt bizonyítani tudná, lehetne reménye arra, hogy perújítás folytán az ügy önre kedvező fordulatot venne. Ezt a perújítást azonban ügyvéd útján kellene keresztülvinnie, ami újabb költségébe kerülne. Biztos tanácsot különben mi már azért sem adhatunk, mert a lefolyt per közelebbi adatait nem ismerjük. Megjegyezzük, hogy a perújítással szoros összefüggésben lenne az, ha ön a leány ellen hamis tanuzás miatt tenne feljelentést. Talán jobb is lenne ezt előbb megkísérelnie, ha biztosan tudja, hogy ön a leánnyal a kritikus időben nem érintkezett s főleg be tudja bizonyítani, hogy a leány a kérdéses időben mással érintkezett s ezt bíróságon kívül el is ismerte. Ha a felperest hamis tanuzásért elítélnék, a perújítás sikere biztos lenne.

KÉZIRATOK.

Lombard. Nem a Csendőrségi Lapokba való téma s főleg nem olyan, amellyel cikkben érdemes lenne foglalkozni. Aki komolyan akarja a dolgot tanulmányozni, annak szakkönyvet kell vennie, akit pedig nem érdekel, az a cikket sem olvassa el. Azért a négy-öt emberért, akit esetleg éppen érdekelne, kár lenne vele a helyet más közleményektől elvenni. Csendőrnek való dolgot írjon, azt ha jó, mindig szívesen vesszük.

Völegény. Lehet, hogy alkalmilag erősen átdolgozva közölni fogjuk, de ne vegye biztosra, mert nem egészen sikerült dolog. Nem nagyon szeretjük a szeszkezdvelő csendőröket.

Hármashalom. Nagyon jó, jönni fog, de sorjára kell várnia.

K. M. örm., Berzence. Elég ügyes; lehet, hogy közölni fogjuk.

Czf. Jó, jönni fog. Ilyet mindig szívesen veszünk.

B. A. th., Budapest. „Emberölési eset kiderítése” és „Egy családi eset kiderítése”. Mind a kettőt közöljük, sorrendben.

S. G., Bicske. Beküldött munkájának gerincét egy bonejegyzőkönyv szöszerinti ismertetése képezi. Közlésére nem vállalkozunk, legfeljebb orvosi szaklap közölhetné, ha érdekesebb vagy tanulságosabb lenne. Maga az eset is igen hétköznapi, tanulságot nem igen lehet levonni belőle. Azt pedig minden olvasónkról fel kell tételeznünk, hogy a boncolás és a törvényszéki orvosi vélemény értékevel tisztában van. Nem közölhető.

Sz. S. I. Cegléd. A beküldött eset kiderítése kizáróan a véletlenül mult, a leírás tehát különös tanulságot nem tartalmaz. Nem közölhető.

Bátorság. Érdekes, tanulságos dolog, jól megírva. Szívesen közöljük.

Dr. juris. A szerkesztői üzenetek elején közöljük, hogy cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s ha megfelel, közöljük. A beküldött közlemény azonban inkább jogi szaklapba való. Egyébként a benne foglalt fejtegetésekkel nem mindenben értünk egyet, véleményünket a visszaküldött kéziratra jegyeztük.

Hóember. Nagyon rossz vers.

Háború a tengeren.

írta: B. BRAUN-VIMMER GYÖZŐ folyamőr-főkapitány.

(3)

A szél irányát ügyesen kihasználta, túlerővel az ellenség zömét támadta meg és a sikerült áttöréssel egy csapásra azt a taktikai előnyt szerezte meg magának, hogy az ellenséges elővéd, mivel előnytelen helyzetén javítani már nem tudott, egyáltalában nem vehetett részt a harcban.

Napoleon összes győzelmei együttvéve nem befolyásolták olyan nagy mértékben Európa történetét, mint éppen ez a fényes tengeri győzelem, amely azonban a hős admirális életébe került. Győzelme lobogóit félárbocra vonva, gyászmenetben érkezett ugyan haza Anglia flottája, de azért otthon újjongva fogadták, mert „Édes és dicső meghalni a hazáért!”

Az angol szigetbirodalom megszállásának tervét kénytelen volt a császár teljesen elejteni, a brit hajóhad pedig Nelson szellemétől örizve, azóta óriási számbeli túlsúlyával a mai napig is ura maradt a tengereknek. A győzelem közvetlenül is meg hozta gyümölcseit; Napoleon, amikor ez a súlyos vereség a tengeren arról győzte meg, hogy a francia tengerészet nincs a helyzet magaslatán, tehát azt jövő terveibe tényezőként nem állíthatja be, más eszközzel, az úgynevezett kontinentális zárral kísérletezett. Dekrétummal tiltotta el Európában a kereske-

delmet az angolokkal; Anglia sem volt rest, hanem ellenintézkedésekkel válaszolt, amennyiben folyton erősebb és erősebb hajóhadával szigorú vesztegzár alá helyezte a partokat, százával vette el az idegen hajókat és csak azt a tengeri kereskedelmet tűrte meg, melyet angol lobogó védett.

Ha közelebb fekvő példát keresünk, Tegetthoff csatarendjére hivatkozhatom. A felszabadításra váró Lissa felé való útjában az osztrák hajóhad egyes osztályai éket képező alakulatban meneteltek, mert így a hajóhad tömörebb és mivel a vezető annak idején már kezdetben azzal számolt, hogy erősebben páncélozott és jobban felszerelt ellenfelével szemben csak a közvetlen érintkezés nyújthat kilátást eredményekre. Erre vall már első intézkedése az összecsapás előtt, amikor ugyanis hajójának parancsot ad, hogy az egy vonalban felfejlődő olasz hajóhadnak teljes erővel fussanak neki és a kavargás következtében várható párviadalokban minden egyes hajó igyekezzék léket ütni ellenfelén. Gyarló tüzérségi felszerelése mellett (még simacsövű ágyúkkal voltak az osztrák hajók felszerelve) a tömeg eleven erejét már kezdetben helyesen magasabbra értékelte, mint ágyúinak kétes hatását. A fejlemények igazat adtak okoskodásának; egy nagy ellenséges páncélosnak ilyenén való gyors elsüllyesztésével a kezdeményezés morális előnyét már az összecsapás elején biztosította magának. A vezetőhajó példáját követve, többször ismétlődnek másfélórás erős tüzérségi harc közben a kikényszerített összeütközések, melyek bár közvetlenül több hajóvesztést nem okoznak, megadják a lehetőséget az osztrák tüzérségnek, hogy kis távolságokról hatásosabban támadhasson, míg végre az egyébként is súlyos veszteséget szenvedő ellenség visszavonulását eléri. Ez az eredményes tengeri csata egy egész tartományt mentett meg hosszú időre a dinasztának.

Két évvel előbb Farragut, az amerikai polgárháború hős tengernagya, ugyanezzel a módszerrel győzte le a sokkal erősebb ellenséget. Kisgyermek kora óta válságos idők közepette szokta meg a viszontagságos tengerészeletet; a régi kötélhúzás és vitorlavarrás közben megkeményedett tengerészöklöt többre becsülte a modern, de még kezdetleges, műszaki eszközöknél. „Hagyjátok meg fahajóimat” mondotta a haditanácsban, „de olyan férfiakat tegyetek rájuk, kiknek vasból van a szívkük; akkor én mindent megpróbálok!” Úgy látszik, elég ilyen férfit talált, mert minden próbálkozását siker koronázta.

GYÁRI
FIÓK:

T. PUCH-MŰVEK RT. FIÓKIELEPE

BUDAPEST

Mint volt angol gyártmányú motorkerékpár-tulajdonos arról értesitem, hogy az Önöktől vásárolt 250-es Puch motorkerékpárral a legteljesebb mértékben meg vagyok elégedve.

Meggyőződésem szerint a Puch-motorok éppen úgy megfelelnek a követelményeknek, mint más sokkal drágább angol vagy más gyártmányú gépek. Fő előnye gépeknek a többi más gépekkel szemben az, hogy olcsóbb, szerkezete nagyon egyszerű, stabil, karbantartása sokkal kevesebb kiadással jár, mint más 4 ütemű géké.

Szárnyam terü etén kb. 8 Puch-gép von csendőreim haszná atában valamennyien a legnagyobb elismeréssel nyilatkoznak róluk, sok hasznos szolgálatot tettek már nekik a szolgálat terén is. Én a magam részéről jövőben is kitartok a Puch-gépek mellett.

Bánom hogy elsőizben is nem azt vásároltam, sok pénzt megtakaríthattam volna.

Tata, 1931 január 10.

Tisztelettel
vitéz Ághy Zoltán szds. s. k.

PUCH

motorkerékpárok a legüzembiztosabbak!

Egyszerű a kezelésük és üzemanyagfogyasztásuk a legcsekélyebb, csendőröknek igen kedvező fizetési feltételek. — Érdeklődőknek elküldjük csendőrvevőink listáját, hogy motorjainkról informálódhassanak. Kérjen még ma a rajánlatot!

Budapest, VI., Liszt Ferenc-tér 9. sz.

Amilyen fontos, hogy a hajóhad egységei műszakilag harckész állapotban legyenek, épp olyan fontos az üzem- és egyéb anyag kérdése a hajóhad ellátásában. Ha a jó öreg Montecuccoli szárazföldi háborúban annak idején csak pénzt kért és semmi mást, ma egy tengeri flotta vezetője elsősorban szén és fűtőolajat fog kérni. Mit használ a legelsőbbrendűen megépített hajóorr, ha mozdulatlanul állnak gépei, ha nem tud kellő időben azon a helyen megjelenni, ahol ágyúira éppen szükség van? A flotta mozgékonyságának fenntartására szükséges anyagok nagy részét nem lehet hirtelen beszerezni, ezért a háború kezdetén kell, hogy már kéznél legyenek. Általános felelősségi tárgyakkal a hajókat bizonyos időre szolgálatba helyezésük kezdetén látják el. Lőszer, élelem és mint előbb láttuk, szén, fűtő- és gépolaj mindig a legfontosabb szükségleteit képezik a hajóhadnak és ennek alkalmazását a háborúban gyakran igen vitálisan befolyásolják. Stratégiai intézkedéseknél ez a kérdés ezért mindig különös figyelmet követel meg. Egy távoli hadszíntérre kiküldött nagy hajóhad szénellátásában előállott zavarok okozták nagyrészt az orosz flotta tsushimai tragédiáját. Közvetlenül azért, mert a körülményes szénbeszerzés folytán az orosz flotta nehezen jutott előre, a japánok tehát teljesen felkészülve várhatták érkezését a japán tenger déli bejáratánál. Közvetve azért, mert a hajók egy része túl volt terhelve fűtőanyaggal, minek folytán a a kelleténél mélyebben jártak és harckésztségükből vesztek; másik részük pedig túlüresen érkezett az ütközetbe és a történetesen erős hullámverésben tüzéségük célbiztonsága csökkent. A szárazföldi harcban nincs semmi olyan, amit a hullámverés hatásával összehasonlíthatnánk. Nem akarom külön hangsúlyozni, de megemlítem, hogy viharban az újoncokat vagy a tartalékból behívott és a tengertől már elszokott személyzetet a tengeri betegség a hajón gyakran a tehetetlenségig leveszi a lábáról.

A hullámveréstől eltekintve, amely néha kisebb egységeken a tüzéség hatását teljesen bizonytalanná is teheti és a hajó manőverképességét nagyon korlátozhatja, az időjárás azért is fontos a harcbanálló hajóhad részére, mert ezzel szorosan összefügg a látóhatárnak és a harcszíntérnek áttekinthetősége is. A köd békében is a legveszélyesebb ellensége a kötelékben haladó hajórajnak, harcban pedig minden taktikai intézkedést lehetetlenné tehet és a legbénítóbb bizonytalanságnak lehet okozója. Egyes évszakokban néha olyan órákig tartó sűrű köd borul a víz felszínére, hogy már félhajóhosszra is teljesen elveszi a kilátást a hajóhídról; a tropikus égőv pergőtűzhöz hasonlítható felhőszakadásai sokszor ugyanezt a zavart okozzák. Torpedónaszádó fedetlen hídján egy nyári délelőttön a catarrói öbölben megégett velem, hogy éppen egy torlaszár szűk átjárójában mogyorónagyságú jégesőben kénytelen voltam percekre megállni, mert előre egyáltalában nem láttam semmit.

Az időjárás kivül a napszaka is befolyással van a harc lefolyására. Éjjel a hajóvezetés — épúgy, mint a tüzéségi harc — körülményesebb, ezért általában a sötétség beálltával rendszerint nem kezd harcot a hajóhad, bár különös körülmények között éppen ez az idő lehet a legalkalmasabb egy rajtaütésszerű támadásra. Az itt mondottak nem érintik azt az általános harcszabályt, hogy torpedójárművek éppen a sötétség fedő leple alatt használják ki a lehetőséget támadásokra. Ha még mindehhez a partok mellett gyakran található zátonyokat, sziklákat és a hajózás egyéb természetes akadályait említem, úgy olyan körülményeket ismertettem, melyek már az egyes hajó mozgását is befolyásolják és annál inkább veendő számításba a kötelékben járó hajóknál. Tágabb értelemben a tengeri hadviselésre még az is közvetlen befolyással van, hogy

Hegedű-Harmonika-Trombiták,

Citera, Tambo a, mindenfajta zenekari fa- és fémluvós hangszer. Harmonikákat csakis megbízható, ógyártmányokat hozunk forgalomba. Rakóczy-tárogató saját találmány. Óvakodjunk az itteni álgyárosok által feljárt, külföldön készült utánzatoktól. Hírhírszereket szakszerűen javítunk. Árjegyzékot ingyen küld az

ELSŐ MAGYAR HANGSZERGYÁR
STOWASSER kir. udvari szállító

Budapest, II., Lánchíd u. 5. (Budán).

Az egyedüli hangszergyár az országban. Több gyár nincs!

A FÖLD MAI KÉPE

népei, városai, erkölcssei, érdekfeszítő útleírásokban és tudományos beszámolókbán

A MAGYAR FÖLDRAJZI TÁRSASÁG KÖNYVTÁRA

Szerkeszti:

CHOLNOKY JENŐ EGYETEMI TANÁR
a Földrajzi Társaság elnöke

Agostini: Tíz esztendő a Tüzföldön

Dél-Amerika legdélibb pontjának ismeretlen vidékei és népei

Almásy László: Autóval Szudánba

Az első autóutazás végig a Nílus mentén

Baktay Ervin: A világ telején

Körösi Csoma Sándor nyomában a Himaláján át Tibetbe

Sten Bergman:

Kamcsatka ősnépei között

A sarkvidék hósvatagjainak, primitív eszkimó törzseinek élete

Cholnoky Jenő: Afrika Két kötet

Az első magyar könyv a mai, civilizáció felé közeledő földrészről

Leden: Kjuvatin jégmezői

Kanada fölött, az északi indián törzsek és eszkimók között

Pfizenmayer: Kelet-sibéria őslakói

Szenzációt keltő ásatások ősmammutok fölfedezett sírjaiban

Stein A.: Nagy Sándor nyomában

A világhírű magyar utazó legeredményesebb útja Észak-Indiában

Taylor: A kannibálok földjén

Három fiatal amerikai izgalmas kalandjai Új-Génuában

Minden kötet sok képpel és térképpel!

A

modern földrajzi irodalom legjelentősebb alkotásai. A tízkötetes gyűjtemény díszes egészvászonkötésben előnyös részletfizetési feltételek mellett megrendelhető

FRANKLIN-TÁRSULAT KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN

BUDAPEST, IV., EGYETEM-UTCA 4.

Érdeklődőknek kívánatra részletes prospektust ingyen küldünk

melyik évszakban kell háborút viselni. A téli, túl hosszú éjszák a hajózás nehézségeit szaporítják; a fagy nemcsak a hajószemélyzet szolgálatát nehezíti meg, de északibb szélességi fokon a parti vizeket járhatatlanná teszi, a jégzajlás a hajókat veszélyezteti stb.

IV.

A Harcászati Szabályzat arra tanítja a honvédet, hogy a szárazföldön minden talajemelkedést, bevágást, árkot, minden bokrot és fát, mivel ezek alkalmas fedezéket nyújtanak, ki kell használni. Szóval úgy a támadásban, mint a védelemben a talaj alakulása igen fontos szereppel bír. Ahol a talaj egyenesen síma, ott árkokat kell húzni. Mindez a nyílt tengeren elveszti jelentőségét. Tengeri ütközetben nincsenek fedezékek, nincsenek a talaj alakulásából származó akadályok; síma, minden oldalon messzire kiterjedő gyakorlótér a tenger, amelynek képét nem tudjuk megváltoztatni. Nem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy a páncélhajó csak relatív védelmet nyújt az egyénnek, mint annak idején a páncéling a középkori lovagnak. A hajót magát azonban természetes fedezék nyílt tengeren sohasem védi. A teknősbéka, bár pajzs védi a hátát, kövek közé menekül, ha veszély fenyegeti. A nyílt tengeren nincsenek megerősített állások, amelyek előnyét egyik vagy másik harcoló hajóhad kihasználhatná.

Partvidékek mentén elterülő vizek sekélyebb, szirtes, sziklás részein azonban olyan természetes akadályokat találnak a hajók, amelyek legtöbb esetben számításba vehető időn belül el sem távolíthatók. Ennélfogva a talajalakulás jelentősége itt éppen a negatív értelmében mutatkozik. A mondottakból azt látjuk, hogy a hadvezetést a tengeren általában két részre kell osztanunk, úgy, hogy ezáltal a szorosan vett tengeri háborút a parti háborútól szigorúan elkülönítsük. Azt az egyet alapelvnek tekinthetjük a továbbiakban is, hogy a nyílt tengeri harcnak csak egy feladata és végcélja lehet: az ellenséges tengeri haderőket felkeresni és megsemmisíteni. Ha ezáltal a győzedelmes fél uralmát a tengeren biztosítani tudja, megkezdheti a parti háborút.

A tengeri háború módszerei a rendelkezésre álló harceszközök lassú fejlődésével egyidőben szintén folytonos változásnak voltak alávétve. A hadtörténelem az ókortól kezdve tartja számon a tengeren vívott harcokat is; Salamistól a Skagerrakban lezajlott ütközetig ismerjük történetüket és feljegyeztük tanulságaikat. A hadviselés körülményeinek ismeretelése közben többször vissza kell térnünk rég elmúlt harcok tanulságaira; nem tekinthetünk el attól, hogy olyan példákra hivatkozzunk, amelyeknek — ha első pillanatban talán nem is látható — olyan klasszikus jelentőségük van, mint Praxiteles szobrainak, Raffael képeinek, Shakespeare drámáinak vagy Beethoven szimfóniáinak a művészet történetében. Kitanulni ebben a tekintetben sohasem lehet; a műszaki előrehaladás újabb védelmi eszközökhöz, az élő és holt anyag újabb fajta pusztítására vezet, mert éppen az ember az, aki a kérelhetetlen másik emberrel áll szemben. A katona vigyázz állásban hallgatja végig Kellogg szenátor filantrop hitvallását, szívében békét kívánva ő is a világnak, várja az olaját vivő galambok

kirepülését a négy világtáj felé, a kardját azonban felkötve tartja az oldalán, mert előző generációk élettapasztalata arra tanítja, hogy csak a kardja az, amire rábízhatja magát.

A régi világban hajó hajó ellen harcolt, úgy, mint a harcos a harcos ellen. Megközelíteni az ellenfelet és megtámadni, a harcban legyűrni, míg védtelenül elpusztul vagy megadja magát, ez volt a harcos feladata. Az ügyesebben mozgó evezőshajó mellé állott ellenfelének, a két hajó vértezett harcosai kézitusában mérték össze erejüket és küzdöttek a győzelemért. Később, amikor vitorlával felszerelt és ágyúkat viselő nagyobb hajók harcoltak egymás ellen, nem sok változás látszott a harc módján. A kedvező szelet kihasználva, nyomdokvonalban (libasorban) a tüzérségnek lehetőleg előnyös harchelyzetet teremteni volt mindig főtörekvése a vezetőnek; a harc kifejlődése közben rendszeren megint hajó hajó ellen vívott tüzérségi párbajt közvetlen közléről és végül a hajók személyzete fegyverrel küzdött egymás ellen. Jean Bart 1678-ban még párvialban, karddal győzte le az ellenséges hollandiai hajó fedélzetén ellenfelét, a „Neptun” parancsnokát.

A gőzgépek beépítésével hirtelen teljesen megváltoztak a körülmények és egészen új szempontok irányították a harc-szabályokat. A gőzgép lévén a hajó mozgató eszköze, ezt a tüzérség behatása ellen meg kellett védeni, mert másképpen előbb-utóbb mozdulatlanságra lett volna ítélve; ezáltal nyert fontosságot a hajókon a páncélzat. A folytatólagos műszaki versengés az ágyúépítés és a páncélgyártás között még ma sem érte el a végét. Napjainkban már csak nagy távolságokból vívott tüzérségi harcokban dől el a vízi haderők sorsa. Előnyben van egyrészt az a fél, amely úgy halad, hogy célzó tüzerei nem kénytelenek a napba nézni, másrészt a szelet arról az oldalról kapja, ahol az ellenséget látja, mert a saját hajójának füstje akkor nem zavarja a kilátást. Minden flottavezető törekvése a modern taktika szerint az lesz, hogy a felfejlődő ellenség előtt az annak vonalára merőlegesen álló (T) hajósorban kezdje meg a tüzérségi harcot, mert így ágyúit a legelőnyösebben használhatja ki koncentrikus támadásra. Az ellenfél ebből

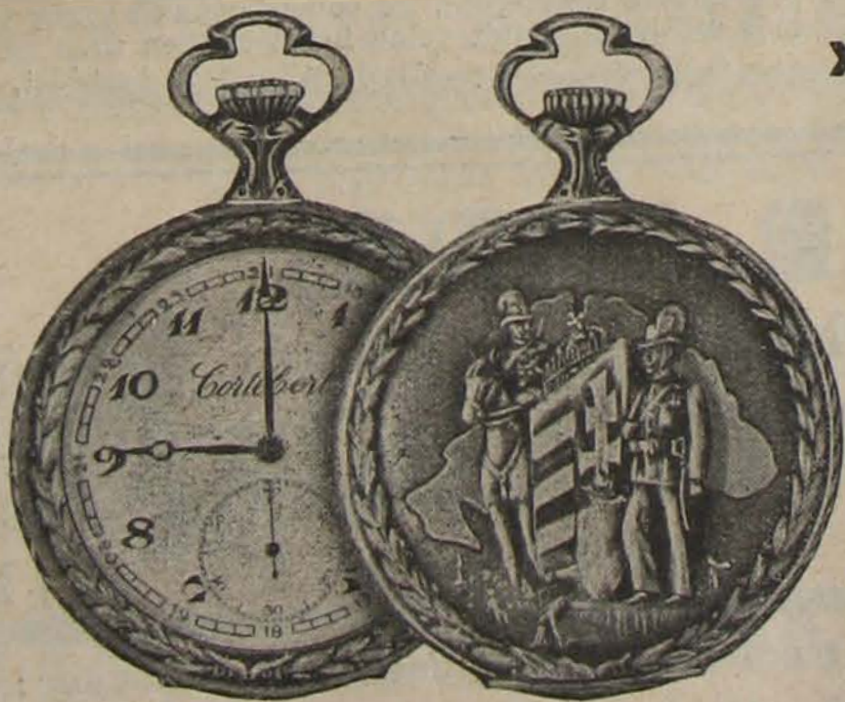
Hogedű
Harmonium
Tárogató csak itt a valódi
Cimbalom
Harmonika
Gitara

és az összes legjobb hangszerek, továbbá a legjobb rádiókészülékek csak itt a gyárban kaphatók.

Művésziesen javít, legjobb hurokat készít.
Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYÜLA m. kir. szab.
hangszergyára
BUDAPEST, VII., RAKÓCZI-ÚT 71.

Egyedüli magyar hangszergyár az országban Csendőrségnek részletfizetésre kedvezmény.

CSENDŐRSÉGI SZOLGÁLATI ÓRÁK

»KRONOSZ«

R
O
N
O
S
Z

ÓRA- ÉS ÉKSZERKERESKEDELMI R.-T.
BUDAPEST, KOSSUTH LAJOS U. 4.
TELEFON: AUTOMATA 892-14
Fiók: Debrecen, Piac-utca 69.
Mindennemű arany- és ékszer-
tárgyak, versenydíjak.
Ábra szerinti óra ára 42 P, havi 7 Pengő
részletfizetésre.

Kivánatra árjegyzéket küldünk!

CORTÉBERT
ÉS PHÉNIX ÓRÁK
részletfizetésre kaphatók.

a kétségtelenül nagyon is előnytelen helyzetéből igyekezni fog fordulattal a legkedvezőbb távolságban lévő páruzámos vonalon az ellenfelével egy irányban haladva, összes ágyúinak alkalmat nyújtani a hatásos tüzelésre. Középről ma már csak a kegyelemdíjást kapja a védtelen áldozat.

Lássuk most mar, miből áll egy flotta és milyen harceszközök állnak rendelkezésére. A hajót magát is harceszköznek kell tekinteni, akár csak egy páncélautót, narckocsit stb.; szóval annak a legkisebb önálló harcegyeségnek a tengeren, amelynek célhoz vezető helyes alkalmazását különleges harcszabályok írják elő.

A hajóépítés lassú műszaki fejlődése közben a hajók sok különféle nevet kaptak: páncélos fregattok, toronyhajók, torpedócircálók, páncélos circálók, vértezett ágyúaszádok stb. Ezek mind olyan elnevezések, melyek ma már többékevésbé idejüket multák. Ezidőszerint már leginkább csak csatahajókat (sorhajókat), circálókat, torpedó járműveket, vizalattjáró hajókat és segédhajókat különböztetünk meg. Az egyes csoportok további részletezését későbbre hagyhatom.

Arra a kérdésre, hogy melyek azok a hajók, amelyek a tengeri harcban a legnagyobb hatást képesek kifejteni, szóval erre a legalkalmasabbak, azt mondjuk: olyan gyors, nagy, manőverképes* járművek, amelyek minden szükséges támadófegyverrel vannak felszerelve, igen erős páncélzattal bírnak és amellettt úgy vannak megépítve, hogy vizalatti fegyverek nem ejthetnek rajtuk kivédnetetlen, halálos sebet.

Az ilyen járművek gyűjtőneve: „csatahajók” vagy régi kifejezéssel — mivel annak idején a harcalakulat a sor volt — „sorhajók”. A flotta magát, annak tulajdonképeni offenzív erejét ezek a hajók képezik és kötelességben céljuknak akkor fognak teljes mértékben megfelelni, ha egymás között lehetőleg megegyező tulajdonságaik vannak, vagy a családból átvett kifejezéssel, „testvérhajók”. Mivel ilyen kiváló tulajdonságokkal bíró hajók megszerkesztése kimagasló műszaki teljesítményt jelent, előállításuk igen költséges, de üzemeltetésük szintén nagy kiadásokkal jár. Csak nagyon gazdag államok tudnak csatahajókat tekintélyes számban tartani. Ahogy a szárazföldi haderők összehasonlításánál az ezredek, dandárok stb. számáról beszélünk, úgy a hajóhad erejét aszerint ítéljük meg, hogy hány csatahajót tud a tengeren az ellenség elé állítani. Nem lehet elég sokszor hangsúlyozni, hogy az ország partjait azzal védhetjük meg legjobban, ha az ellenség érkezését nem a kikötőben és a partok védelme alatt várjuk be, hanem elébe sietve, kinn, a szabad vizeken kényszerítjük csatára. Ez a partvédelemnek legcélhozveztőbb és legnatásosabb módszere. Az offenzív szellemet semmiféle olyan haderő nem nélkülözheti, amelytől teljesítményeket várunk. Emellettt szól a japán torpedóflottilla meglepetészerű támadása az oroszok ellen Port-Arthurban, 1904-ben. Ez az elgondolás vezette az osztrák-magyar flottaparancsnokot is, amidőn az olasz hadüzenetet követő hajnalban már teljes erejével megtámadta az olasz partokat és ezzel nagy zavart okozott az olasz hadsereg felvonulásában a tengerpart

* Igyekszem az idegen hangzású kifejezéseket kerülni. „Manöver” egy új magyar műszóval „hajóművelet”-et jelent. Az összetett szók, mint „manöverfaehig”, azonban ilyen módon nem adják a kifejezés helyes értelmét. Ez például a jó hajónak egyik jótulajdonsága a sok közül.

mentén fekvő vasúti vonalakon. A harcszabályzat világszerte különösen egy sarkalatos elvet angosztat: védelem nem hoz döntést; aki csak védekezik, az a legjobb esetben megtarthatja ugyan amiye van, de nem nyerhet semmit, — mert csak az nyer, aki mer is. „Támadó szellem nélkül nem lesz a hajóhadból semmi”, mondja a német haditengerészeti öreg tanítómestere, Stenzel. A flotta, egyéb körülmények megegyezését feltételezve, hatalmas politikai eszköz lehet ugyan a békekötés idején — amint ezt gyakran hallottuk említeni a világháború hosszú évein keresztül —, de ebben a szerepében teljes tétlenségre van ítélve, ami felbecsülhetetlen morális veszteséget jelent.

(Folytatjuk.)

Pályázat. A csavargó halála.

Csinos kis házat, meg négy hold szántóföldet örökölt Takaró Tamás legénykorában. Nagy szenvedélye volt azonban a kocsnázás, az ital. A házra és a kis birtokra hamarosan adósságokat tábláztak be, nemsokára aztán dobra került minden. Mikor koldusszegénnyé vált, elhagyták kocsmázó cimborái, nem ült le vele senki hitelbe kártyázni, ő, aki duhaj kedvében egykor nem egy élösdinek és potyázónak fizette ki kocsmái számláját, lenézett, megvetett alakká vált, akit mindenki került. A léha életmód megsemmisítette Takaró Tamás erkölcsi erejét és önértetét, nem tudott munkás, új életet kezdeni, hogy visszaszerezzen mindent és kivívja embertársai becsülését. Nem akart dolgozni s ezért búcsút mondvá falujának, szerteszét csavargott az országban. Tolonházak lakója lett és teljesen elzüllött. Testi ereje is csakhamar összeropant. Egy reggel Tahifalván a munkába menők holtan találták az útszélén. Valahonnan pénzt szerzett s utoljára még jól bepálítkázott, mert messziről büzlött belőle a pálinkaszag.

Eltemetésének gondja a község nyakába szakadt. Hamarosan híre futott azonban a faluban, hogy valami idegen úr érkezett a községbe, aki régebről ismerte a meghaltat s elvállalta temetésének költségeit. Úgyis volt. Ez az idegen Kánya Ferencnek mutatkozott be a községházán s azt állította, hogy a katonaságtól ismeri az elhaltat s kegyeletből takaríttatja el tisztességben.

Kánya Ferenc elment a r. kath. plébániára s felkérte a pápót a szertartás végzésére s azt is bejelentette, hogy a szertartás közben néhány nyilvános búcsúszót fog mondani az elhunytól, okulásul a többieknek.

A temetésen sokan jelentek meg csupa kíváncsiságból is. A szertartás közben aztán a sír szélén levő földhányásra felállt Kánya Ferenc s hosszú beszédbe kezdett. Azt fejtegette, hogy az elhunyt megérdemli mindenki részvétét, mert a társadalmi berendezkedés áldozata. Szívesen megkereste volna kenyerét két keze munkájával, de nem kapott s éhen kellett halnia, míg másoknak még dözsölésre is jut. Azok azonban, akik nem dolgoznak és dözsölnek, azok parancsolnak, azok az urak. Nem is lesz addig nyugalom az országban, míg nem fordul a kocka s az urak kerülnek alul, a szegény dolgozók pedig felül, mert ez lenne az igazság. Pedig a szegény emberek vannak többségben, ha volna bennük egység és akarat, már régen kipusztult volna innen minden úr.

A lelkész félbeszakította a különös beszédet, de Kánya

GONDOLT=E MÁR ARRÁ,

hogy heti 2 pengőt ha félretesz, akkor életmódját nem kell megváltoztatnia és mégis az évek folyamán **több ezer pengő tőkét gyűjt Ön össze!**
Takarékosság a boldogulás titka!

Kérje díjmentesen takarékosági rendszerünk ismertetését, portómentesen küldjük
Budapest Székesfővárosi Takarékszövetkezet, VI., Andrássy-út 20. szám

Ferenc nem hallgatott rá, hanem azt mondta, hogy a lelkész is azoknak a cselédje, akik megölték ezt a szegény proletárt.

Voltak, akik helyeseitek a szónoknak, de többen voltak mégis, akik tiltakoztak Kánya Ferenc beszéde ellen s nagy botrány kerekedett. A botránynak a csendőrség megjelenése vetett véget s a temetés rendben befejeződött. Kánya Ferenc a csendőrök láttára gyorsan elpárolgott.

A csendőrök azonban rögtön érdeklődni kezdtek, ki is ez az ismeretlen úr s megállapították, hogy már három napja tartózkodik a faluban s Kövecses Lajosnak a vendége. Kövecses Lajos szegény napszámosember volt, de inkább szónokolni szeretett, mint dolgozni. Egy idő óta mind sűrűbben jelent meg a kocsmában s ott mindig azt fejtegette, hogy nem jól mennek az ország dolgai, meg kell ennek változni, mert nagyobb igazság nagyobb darab kenyérrel jár. Ez volt a kedvelt szójátéka. Kiderült az is, hogy Kövecses Lajos több ízben látott vendégül ismeretlen embereket, ezek különféle csomagokat raktak le nála s pénzt is hoztak neki. A csomagokban különféle röpiratok voltak arról, miként lehet elérni azt, hogy az ipari munkások és a zsellérek legyenek az ország urai, többségük révén, meg arról, hogy a kommunizmus teremti meg a földi paradicsomot. Kövecses Lajos elmondta, hogy ezeket a röpiratokat most akarták osztogatni, de csak olyanoknak, akikkel ő már előzetesen beszélt arról, hogy akar-e tagja lenni egy új munkás-szervezetnek. Elmondta, hogy egyetlen embernek árulta még csak el, hogy az egész falu szegénységét meg akarja szervezni, megmondván, hogy egy Pestről jött úrtól tudja, hogy a világon ki fog törni a szegénység forradalma s a falu szegénységének is készen kell állnia. Mikor ez az ember, Hóka Pál ezt meghallotta, kijelentette, hogy ő ilyesmiben résztvenni nem akar s azóta hiába próbálta rábeszélteni, elhatározásától nem tárgított. Elmondta, hogy az állítólagos Kánya Ferencnek valódi neve Bergl Amsel Izidor s Pesten ismerkedett meg vele egy munkaközvetítő helyen. Ő vette rá, hogy a faluban hozzon össze egy szervezőbizottságot, akik szedik össze a lázadásra hajlamos embereket. Pénz ha kell, lesz elég, mert küldenek Oroszországból az elvtársak.

A járőr ezután a szomszédos község vasútállomásán ráta-
lált Kánya Ferencre, illetőleg Bergl Amsel Izidorra. Ez elismerte, hogy amit Kövecses Lajos mondott, az igaz, de ő egy ismeretlen ember megbízásából járt el, akiről csak annyit tud, hogy Bécsben lakik.

Mily bűncselekmény gyanuja merült fel az elmondottakból s kik ellen?

Kiket kell elfogni?

Megfejtést csak a csendőrség legénységi egyéneitől fogadjunk el. Határidő: Február 10. A legjobb megfejtés beüldőjét értékes önborotváló készlettel jutalmazzuk. Az eredményt a február 20-iki számunkban fogjuk közölni.

Megfejtés.

A Csendőrségi Lapok 1930. évi 36-ik számában közölt nyomozási feladat megfejtése.

Tüzesetek nyomozásánál elsősorban a tűz keletkezésének helyét, azután a keletkezés okát kell megállapítani. A keletkezés helyét a helyszínen tüzetes meg szemlélése, az összes számításba jöhető tanuknak alapos kikérdezése, szakértők véleménye és a tüzeset összes körülményeinek mérlegelésével állapíthatjuk meg. Keletkezési okok pedig a következők:

1. Gyújtogatás.
2. Öngyulladás.
3. Villámcsapás.
4. Gyermekek játéka gyufával.
5. Világítószerszel való gondatlan bánás.
6. Egyéb gondatlanság vagy hanyagság.
7. Véletlenség és végül
8. Más meg nem állapítható vagyis ismeretlen ok.

A feladatban tárgyalt első tüzesetnél ezen keletkezési okok közül elsősorban gyújtogatás, illetőleg a gyermekek játéka gyufával jöhet tekintetbe. A gyújtogatással bosszúálló természete s a haragos viszony miatt a szomszéd Véber Péter gyanúsítható, de nem tekinthető valószínűnek, hogy valaki bosszúból nappal kövessen el gyújtogatást olyan helyen, ahol a tulajdonos őt bármely pillanatban megláthatja. Sokkal inkább valószínűbbnek látszik az a feltevés, hogy a tüzet a gyermekek idézték elő. Az adatok egyrésze ugyanis arra mutat, hogy a gyermekeknek a kazalnál való játéka s a tűz keletkezése között okozati összefüggés van, amit a gyermekeknek talált gyufa — mint tárgyi bizonyíték — csak erősíteni látszik. Ezek alapján könnyűnek mutatkozik tehát azon megállapítás, hogy a tüzet gyermekek okozták annál is inkább, mert megállapítást nyert, hogy a gyermekek rossz magaviseletűek s apjuk pedig bosszúálló természetű és Waskónak régi el-
lensége.

Ha azonban a tüzesetek nyomozásánál feltétlenül mérlegelendő külső körülményeket is vizsgáljuk, látni fogjuk, hogy az első pillanatra helyesnek látszó megállapításunk megdől.

Ilyen mérlegelendő körülmény elsősorban a tüzet észre-
vevő egyén vallomása. Megállapítás szerint a tüzet a tulajdonos vette észre, ki az udvarra kiérve látta, hogy a kazalból gomolygó fekete füst tör elő. Tudnunk kell, hogy a tűznél füstképződés főleg akkor jön létre, ha a tűz keletkezési helyéhez nem jut elegendő levegő. A gomolygó füst tehát arra mutat, hogy a tűz olyan helyen keletkezett, hova már kezdet-

A csendőrség

hivatalos szállítója!

A nyomozó alakulatok részére a teljes fényképezési felszerelést gépekkel és egyéb kellékekkel együtt cégünk szállította

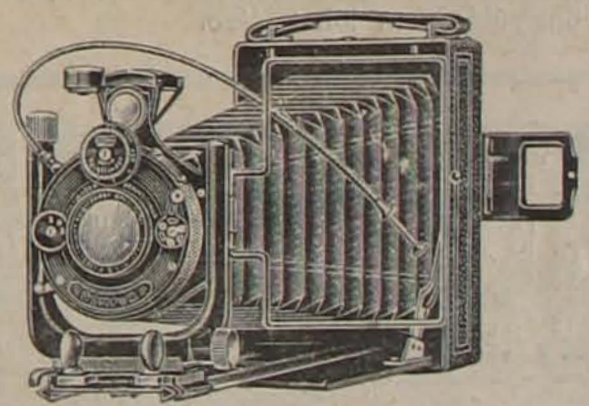

FÉNYKÉPEZŐGÉP PRIZMÁS LÁTCSÓ

nemcsak szórakoztat, hanem fontos eszköz is minden csendőr részére. Kérje erre vonatkozó nagy képes árjegyzékünket, megkönnyített fizetési rendszerünkről szóló ismeretönket

HATSCHEK ÉS FARKAS

optikai és fényképezési szaküzlet
BUDAPEST, IV., Károly körút 28.
(A Központi városbáza épületében).

től fogva kevés levegő jutott. Ez a hely pedig csakis a kazal belseje lehetett, mert külső széleinél való meggyulás esetén a tűz már kezdettől fogva elegendő levegőhöz jut s így a tűz kitörése lángok felcsapódása kíséretében jelentkezett volna.

Ez a megállapítás pedig arra mutat, hogy a tűz öngyulás következtében keletkezett. Ezt igazolja a kazal gyors elhamvadása is, aminek bekövetkezését a tulajdonos maga állította. Mint döntő adat jön még számításba azon körülmény, hogy a széna a behordáskor megázott, tehát nedves állapotban lett összerakva. Az ilyen állapotban összerakott széna belsejében pedig rothadás és erjedés indul meg, amely nagy hőfejlődést idéz elő. Miután pedig a széna rossz hővezető s így a belsejében keletkezett meleget elvezetni nem tudja, a meleg folyton fokozódik mindaddig, amíg a széna gyúlési hőfokát el nem éri s akkor meggyúl.

Az időjárás mérlegelése is arra mutat, hogy gyujtogatás nem volt lehetséges. Megállapítás szerint ugyanis a tűz keletkezési napján hajnalban esett az eső, tehát a kazal kívülről nedves volt, ami annak gyufával való meggyújtását kizárja vagy legalább is nagyon megnehezítené.

Mindezek alapján megállapítottnak tekinthető, hogy a szénakazal öngyulás következtében gyúlt meg és égett le, melyért büntetőjogi felelősség senkit sem terhel.

A Véber Péter pincéjében keletkezett tűznél keletkezési ok gyanánt gyujtogatást, vagy öngyulást vehetünk első látszatra tekintetbe. A gyujtogatással a tulajdonos, azután pedig Waskó Mihály gyanúsítható. Vébert a ház bebiztosítása, azután a tűz kitörése előtt való eltávolítása, valamint szénakazlának elége miatt Waskó irányában táplált bosszúja teheti gyanússá, Waskót pedig a tulajdonos gyanúsítja. Egyik ellen sem került fel azonban komolyabb adat, úgy, hogy ezt a feltevést el kell ejteni és a sokkal inkább valószínűbbnek látszó öngyulást keli beható vizsgálat alá venni.

Tudnunk kell, hogy a nagyobb rakásban összerakott barna szén, de néha a fekete szén is öngyuló. A levegő oxigénjét a szén felső rétegén levő poros szén magába szívja s megindul a hőfejlődés, mely a magas rétegben összerakott szénből nem tud eltávozni s így addig emelkedik, amíg a szén meg nem gyúl.

A szén öngyulladás mellett elsősorban azon körülmény szól, hogy a tűz ott keletkezett. Az öngyulás mellett kardoskodik a szakértőnek tekinthető kéményseprő is. Az öngyulás eshetőségét azonban megdönti a helyszíni szemle, amely szerint a szén csupán felső rétegeiben égett el, már pedig az öngyulás esetén — tekintve, hogy a tűz fészke ilyenkor az égő anyag belsejében van — a kazal szénához hasonlóan a szén egészen, vagy nagy részében leégett volna. De ellene szól azon körülmény is, hogy a pincében poros szén volt felhalmozva, aminél pedig embermagasságban, kevés raktározási idő alatt öngyulás nem jöhet létre.

A további adatokat vizsgálva, tudjuk, hogy a tulajdonosné kiabálása előtt 10—15 perccel Waskó Mihály sárgás füstöt látott a Véberék kéményéből kitódulni, a helyszínre érkezve pedig ott kénes szagot érzett. A sűrű sárgás füst kitódulása zéményégés következménye. Ugyanis a kéményen áthúzódó füst kormot és szurkot rak le a kémény falára. A poralakú kormot a kéményseprő a tisztító keféjével könnyen eltávolíthatja, a szurok azonban mint kátrányszerű anyag odatapad a kémény falára s a kémény falát réteggel vonja be. Ez a szurokéreg a kéményben feiszálló szikrától könnyen meggyullad, az egész átterjed az egész rétegre s a kéményen sűrű sárgás füst tódul ki, amelynek különös kénes szaga van. Az elégett szurok salakja lehull a kéménybe s az első tisztítónyílásnál gyűl össze és ha az rosszul zár, a közelében lévő gyúlékony anyagokat könnyen meggyujthatja.

Ily módon keletkezett a tűz Waskó Mihály pincéjében is, mert amint tudjuk, a pincében levő alsó tisztítónyílás ajtaja ronggyal volt bedugva. A kéményből lehullott égő anyag ezt a rongyot meggyujtotta. A rongy elszenesedve a szénre kiesett, amitől aztán a szén is tüzet fogott.

A tűz keletkezéséért a tulajdonost s Balogh Károly kéményseprőt terheli a felelősség. A tulajdonost azért, mert a rossz kéménytisztító ajtók megcsináltatása az ő feladata, a kéményseprőt pedig azért, mert a szurok kiégetését elmulasztotta s a kéménytisztító ajtó megcsináltatására a tulajdonost nem figyelmeztette, illetőleg őt az ajtó meg nem csináltatásáért fel nem jelentette.

Beérkezett 30 megfajtás. Helyesen fejtették meg a feladatot: Pál Lajos th. Szentes, Erdélyi Béla őrm. Szombathely, Füleki József alhdgy Toponár, Kiss Miklós th. Debrecen, Mándy Miklós th. Debrecen, Gömbös János őrm. Orosháza, Eördögh Gyula th. Debrecen, Kolozsvári Gyula th. Szombathely, Balázs András th. Debrecen, Gödri János th. Erdőtelek, Csordás Pál th. Bakóca, Gömbös Gyula törm. Debrecen, Kürti Gergely törm. Debrecen, Bella Mihály őrm. Putnok, Lakatos István törm. Szombathely, Menyhárt István törm. Szombathely, Márton Bálint th. Debrecen, Czinka András th. Szeged, Kéri András törm. Hajdusámson, Bankó János őrm. Nógrád-Verőce.

A leghelyesebb megfajtást Pál Lajos tiszthelyettes (Szentes) küldötte be, az ébresztőórát ő nyerte. Elküldöttük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, VI., Rózsa-utca 111. sz.

Felelős üzemvezető: Gyóry Aladár.

SÁRGA JÁNOS
ÉKSZERÉSZ, ÓRÁS, MŰÖTVÖS

KIRÁLYI UDVAR SZÁLLÍTÓ

ALAPITVA: 1895
KOLOZSVÁR

BUDAPEST, IV. KIGYÓ-UTCA 5.

KÉPES ÁRJEGYZÉK INGYEN KLOTILD PALOTA

A m. kir. csendőrség tagjai
legolcsóbban

vásárolnak posztót, fehérneműt és textilárut

FEKETE JÓZSEF

csendőrségi ruházati szaküzletében Boest, VI., Károly király-út 5

Kedvező fizetési feltételek. Kerjén költségmentes vételkonyszer nélkül próbacsomagot!

Kérem
a címre
ügyeini!

A csendőrség legrégebb, legmegbízhatóbb és legolcsóbb bevásárlási helye

8 havi részlet!

TRIBON

ruházati R.-T.

Budapest, VIII., Üllői-út 14.

Női-, férfi-, valamint egyenruha szövetek, bélésárak, vászon, sifon, zefírek és egyéb vászonárak, női s férfifehérneműek készen és rendelésre, tértőlközök, aboroszok, kötött gyermekgarnitúrák, keztük, harisnyák, kész kötött kabátok, függöny és függönykelmék új, gyárilag sterilizált ágylak és pelyhek, paplanok, mindennemű mosóke mék kaphatók.